

پروژه های انجام شده

میراث آبیان

پروژه اول:

دستورالعمل حافظت، بهره برداری
و آزادسازی بستر و حریم رودخانه ها

حافظت حافظت و بهره برداری
دقیق مندی رودخانه ها و سواحل

بسم الله تعالى

فهرست مادر جات

عنوان	صفحة
مقدمه	۴
۱- اهداف	۴
۲- دامنه کاربرد	۴
۳- معرفت	۵
۴- مدت انتشار نسخه دوره بازنگری	۵
۵- تعریف و اثراهای	۵
۶- فرآیند نجاح کار جست رسیدن به هدف	۸
۷- عاجم ضوابط حقوقی حاکم بر مفاد این دستورالعمل	۹
۸- عضویت مدیریت بر ارضی بسته و حريم رو دخانه ها پاک کنی ب استسلامات	۱۳
۹- ع او لیوت بندی رو دخانه های حراثان در نجات مطالعات سراسری	۱۳
۱۰- ع عنکات دارای ایست د تیعن حد بسته رو دخانه ها و اندار طبیعی	۱۴
۱۱- ع عنکات دارای ایست د تیعن حد بسته رو دخانه ها به صورت موردی	۱۶
۱۲- ع عنکات دارای ایست د تیعن حد بسته رو دخانه ها	۱۶
۱۳- ع عنکات دارای ایست د تیعن حد بسته رو دخانه ها	۱۷
۱۴- ع عروض اعلام عمومی	۱۸
۱۵- ع عکوه ریزی ب اعم منفات مردمی توپ طی زدن با وادمه	۱۹
۱۶- ع عنکات دارای ایست د نشانکاری (پلکاری)	۱۹
۱۷- ع عکوه شناسی تصرفات مزاحم وی اراضی مسدرای انتقاد قرار داده اجاره بستر	۲۱

فهرست ممنوعات

صفحه	عنوان
۲۲	۱۰-۲-عهیده‌ای تضمیم کیری در تعیین تکثیف اصرافت واقع در حد سروده‌خانه
۲۳	۱۱-۲-عجوزنایی بهره‌برداری از اراضی بستره‌ودخانه (ماده ۷۷ و آیین نامه)
۲۴	۱۱-۱-۲-تعیین ریک سیلاب و نوع کاربری
۲۵	۱۱-۲-کنسل شدن اثرآتکوگی کاربری از جنبه تأثیرات کنی و زیرست محلی به مطهور تعیین فاصله اتفاقی
۲۶	۱۱-۳-عوچربه انتها نزد کاربری دمحده ده شهری باطنی به تفصیل در روتا باطنی می‌بودی روتا
۲۶	۱۱-۴-عراجیت ضوابط استمرار صنایع
۲۷	۱۱-۵-۲-اعجم موضوعات فنی قابل بررسی قبل از صدور عجز بهره‌برداری از اراضی بستره‌باری آبی
۲۷	۱۱-۵-۱-۲-عضوابط حاکم بر صدور عجز در احتواه از بستره‌ی خاله رو دخانه (ماده ۷)
۲۸	۱۱-۵-۲-۲-عضوابط حاکم بر صدور عجز در احتواه از بستره‌وده و مازور و دخانه
۲۹	۱۱-۵-۳-۲-ع احتواه از بستره‌رکن سیلاب (ماده ۱۱)
۳۰	۱۱-۶-۲-تعیین مدت زمان اتحاد قرارداد
۳۰	۱۱-۶-۲-تعیین دوره زمانی مواد آواری
۳۰	۱۱-۶-۲-ع بررسی وضعیت ابراف تو صدای منظر ای بجهت احتواه از اراضی بازدرو دخانه
۳۱	۱۱-۷-۲-ع فرمت قرارداد اجاره بستره‌انگوه احتواه آن
۳۲	۱۲-۲-ع اهم نکات فنی بجهت صدور عجز عبور خطوط انتقال نفت و گاز و ... (ماده ۲ آیین نامه)
۳۳	۱۳-۲-ع اهم نکات فنی بجهت صدور عجز ماده ۱۳ آیین نامه مطهور اجرای طرح می‌عمرانی
۳۳	۱۳-۲-۱-ع ازدراهه‌ای تغاضی

فهرست مندرجات

عنوان	صفحه
۲-۱۳-۲-عسازه‌های موافقی و حاشیه‌ای (آواز دیواره‌های سلند، آنکه روایت ایام جانی)	۲۵
۱-۲-۱۳-۲-عویاره‌های سلند	۲۵
۲-۱۲-۲-۲-عآنکه روایت ایام جانی	۲۵
۴-۲-آواز موقعته‌ها و مجموعه‌های حريم کی و لینی رویدخانه	۲۷
۳-عحنجه و پیش از ارضی	۲۸
۱-۳-عنه‌های غلکردگرده‌های کشت و بازرسی	۲۸
۲-۳-۲-عتمین اعتبارات موردنیاز کروه‌های کشت و بازرسی	۲۸
۴-عآزادمازی و برخود بامصرفین	۲۹
۵-عآموزش و اطلاع رسانی	۴۱
۷-ارزیابی گلکردکرهت؛	۴۱
۸-اشاره مرتب	۴۲
۹-اعضا کیستون و متولی	۴۲
۱۰-پیسته	۴۳
۱-پیست بک-فرمت اعلام عمومی	۴۳
۲-پیست دو-مذکون و اطلاعات موردنیاز جهت تضمیم کری و خصوص استراکت‌کاربری بداراضی بسته رویدخانه‌ها قابل قرارداد اجراهه بستر	۴۴
۳-پیست سه-اطماری	۴۶

مقدمه

ضرورت حفاظت از اراضی بستر و حریم رودخانه ها به عنوان شریان های حیاتی کشور در انتقال آب و همچنین به عنوان انفال و سرمایه های ملی موجب گردیده تا قانونگذار این مهم را به عنوان یکی از وظایف اصلی وزارت نیرو برشمارد. به نحویکه ابتدا در ماده دو قانون توزیع عادلانه آب اراضی بستر کلیه مجاری آبی را به عنوان سرمایه های ملی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران قرارداده است سپس نحوه تعیین حد بستر و حفاظت از این منابع و سرمایه های ملی را در قالب تبصره های یک الی چهار قانون مذکور صریحاً مشخص نموده است.

علیرغم عدم امکان تفکیک صریح مواد حقوقی و فنی در زمینه مسائل مهندسی رودخانه ها و سواحل در قالب این دستورالعمل سعی گردیده این ضوابط تا حد ممکن به تفکیک ارائه گردد.

۱- اهداف

این دستورالعمل به منظور اتخاذ رویه‌ی واحد در شرکت‌های آب منطقه‌ای در اجرای دقیق ضوابط و قوانین ماده‌ی ۲ قانون توزیع عادلانه‌ی آب و به خصوص تبصره‌های ۳ و ۴ آن در زمینه حفاظت از اراضی بستر و حریم رودخانه ها اعم از جلوگیری از تجاوز به بستر رودخانه‌ها، نحوه‌ی آزادسازی اعیانی‌های احداث شده در بستر و نیز تصمیم‌گیری در باره‌ی اعیانی‌های مزاحم ابلاغ می‌گردد تا با همسان سازی اقدامات شرکت‌های آب‌منطقه‌ای در سطح کشور شاهد تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها در مدیریت اراضی بستر و حریم رودخانه ها باشیم.

۲- دامنه کاربرد

مفad این دستورالعمل بستر و حریم کلیه رودخانه‌ها و انهر طبیعی به استثنای رودخانه‌های مرزی را شامل می‌گردد. لازم به ذکر است صدور هرگونه مجوز استقرار کاربری مطابق این دستورالعمل شامل بستر رودخانه‌های بالادست سدهای تامین کننده آب شرب تا شعاع تاثیر حریم کیفی و رودخانه‌های واقع در مناطق حفاظت شده نمی‌باشد ولیکن در سایر بازه‌های طولی رودخانه قابل استفاده خواهد بود. ضمناً این دستورالعمل در مقام تبیین ضوابط مورد عمل در آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها، انهر طبیعی، مسیلهای، کانال‌ها مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۶ هیات وزیران و اصلاحیه های بعدی آن تهیه شده است.

۳- مسئولیت

مسئولیت اجرای این دستورالعمل بر عهده مدیران عامل شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان و نظارت بر حسن اجرای آن بر عهده شرکت مدیریت منابع آب ایران می‌باشد.

۴- مدت اعتبار سند و دوره بازنگری

از زمان ابلاغ، این سند تا زمان ابلاغ اصلاحیه‌های آتی لازم الاجرا خواهد بود.

۵- تعریف واژه‌ها

اصطلاحات مندرج در این دستورالعمل از نظر اجرای مقررات آن در معانی ذیل بکار می‌رود:

● تعاریف حقوقی:

الف- قانون آب سال ۴۷: قانون آب و نحوه ملی شدن آن مصوب ۱۳۴۷/۴/۲۷

ب- قانون توزیع عادلانه آب: قانون توزیع عادلانه‌ی آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ و اصلاحات بعدی

ج- شرکت: شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان

د- شرکت مادر تخصصی: شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران

ح- آئین نامه بسترو حریم: آئین‌نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها، انهر، مسیل‌ها، مرداب‌ها و برکه‌های طبیعی و

شبکه‌های آبیاری و زهکشی مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۱ هیئت وزیران و اصلاحات بعدی

و- تعاریف حقوقی: هرگونه عبارات مندرج در این دستورالعمل از جهت انطباق حقوقی تابع تعاریف مذکور در قانون توزیع عادلانه آب و آئین نامه بسترو حریم می‌باشد.

● تعاریف فنی:

الف-رودخانه*: مجرایی است طبیعی که آب به طور دائم یا فصلی در آن جریان داشته باشد.

ب-سیل: مجرایی است طبیعی که سیل حاصل از باران، برف و رگبارها موقتاً در آن جریان پیدا می‌کند(مطابق آیین

نامه مربوط به تعیین بستر و حریم رودخانه ها در سال ۱۳۵۳) می‌توان گفت مسیل نوعی رودخانه است که آب در آن به صورت دائمی جریان ندارد لذا در این دسته العمل هرجا به رودخانه اشاره شده مسیل را نیز در بر می‌گیرد.

ج-نهر طبیعی*: مجرایی است که آب به طور دائم یا فصلی در آن جریان داشته باشد و دارای حوضه آبریز مشخصی نباشد.

د-بستر*: آن قسمت از رودخانه ، نهر یا مسیل است که در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژیک و داغاب و حداقل طغیان با دوره برگشت ۲۵ ساله به وسیله وزارت نیرو یا شرکت های آب منطقه ای تعیین می شود. (بنده ماده یک آیین نامه مربوط به بستر و حریم مجاری آبی مصوب سال ۱۳۷۹)

ه-حریم*: آن قسمت از اراضی اطراف رودخانه، مسیل، نهر طبیعی یا سنتی، مرداب و برکه های طبیعی است که بلافاصله پس از بستر قرار دارد و به عنوان حق ارتفاق برای کمال انتفاع و حفاظت کمی و کیفی آنها لازم است و طبق مقررات آیین نامه مربوط به بستر و حریم مجاری آبی مصوب سال ۱۳۷۹ توسط وزارت نیرو یا شرکت های آب منطقه ای تعیین می گردد.

لازم به ذکر است براساس تبصره ذیل ماده دو آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها و مجاری آبی و اصلاحیه سال ۱۳۸۲، کلیه مراجع تعیین کننده کاربری و صادر کننده پروانه استقرار فعالیت مکلفند قبل از تعیین کاربری و یا صدور هرگونه مجوزی در حریم موضوع بنده ماده ۱ آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها و مجاری آبی نسبت به کسب نظریه شرکت آب منطقه ای در رابطه با کمال انتفاع و عدم ضرر برای موضوع مورد نظر اقدام نمایند.

* این تعاریف میان آیین نامه بستر و حریم اتخاذ شده و بحسب تکمیل تعاریف مندرج دین دستورالعمل مجدد و اکرده است

حق انتفاع: به موجب ماده ۴۰ قانون مدنی حقی است که به موجب آن شخص می‌تواند از مالی که عین آن ملک دیگری است یا مالک خاصی ندارد استفاده کند.

حق ارتفاق: به موجب ماده ۹۳ قانون مدنی حقی است برای شخص در ملک دیگری و-حریم کنی*

: برای حفاظت کیفی رودخانه‌ها، انهار طبیعی و برکه‌ها و تا ۱۵۰ (ترازافقی) از متهی‌الیه بستر خواهد بود که بسته به مورد و نوع مصرف و وضع رودخانه، نهر طبیعی و برکه بوسیله وزارت نیرو یا شرکت‌های آب منطقه‌ای مطابق دستورالعمل شماره ۱۰۱۲۹/۳۱/۱۰۰ مورخ ۸۴/۱۴/۱۰ تعیین می‌گردد.

ز-بسترفال: آن قسمت از بستر است که عموماً با دبی غالب غرقاب می‌گردد که این دبی دوره بازگشتی بین ۲ تا ۵ سال دارد.

ح-بستر غیرفال: آن قسمت از بستر رودخانه که استفاده از آن منوط به تامین شرایط فنی مزاحمتی برای بهره‌برداری از آب ایجاد نمی‌نماید. این قسمت حد فاصل بستر فال از حد بستر طبیعی با دوره بازگشت ۲۵ ساله می‌باشد.

ط-بستر مرده* : چنانچه بستر رودخانه، نهر طبیعی و مسیل به صورت طبیعی تغییر نماید باقیمانده بستر، بستر مرده نامیده می‌شود و کماکان در اختیار دولت است. (البته با این فرض که احتمال وقوع جریان سیلاب در بستر مرده وجود ندارد این اراضی حریم ندارند).

ی-بستر زاده: آن قسمت از اراضی بستر رودخانه که با احداث دیواره ساماندهی آزاد می‌گردد.

ک-مسیل متروک* : مجرای طبیعی است که تحت تأثیر عوامل طبیعی یا غیر طبیعی، امکان حدوث سیلاب در آن وجود نداشته باشد. (به طور کلی هرگاه جریان رودخانه به صورت طبیعی به مجرای جدیدی منتقل گردد و یا در شرایطی در اثر اقدامات و عوامل انسانی از جمله احداث سدهای انحرافی، تغییر کاربری اراضی منطقه از جمله توسعه شهری و... احتمال وقوع سیلاب در مجرای طبیعی جریان وجود نداشته باشد بنا به تشخیص کارشناسان شرکت‌های آب منطقه‌ای مسیل متروکه اعلام می‌گردد. لازم به ذکراست مسیل‌های متروکه حریم ندارند).

* این تعریف میان آرایین ناس بستر و حریم اتحاج شده و جستجوی تجربی مدرج در این دستورالعمل بوده اذکر شده است

ل-ضابطه اوه^{*} : کارکنان وزارت نیرو که به موجب ماده ۳۰ قانون توزیع عادلانه آب با حکم وزیر نیرو جهت ارائه

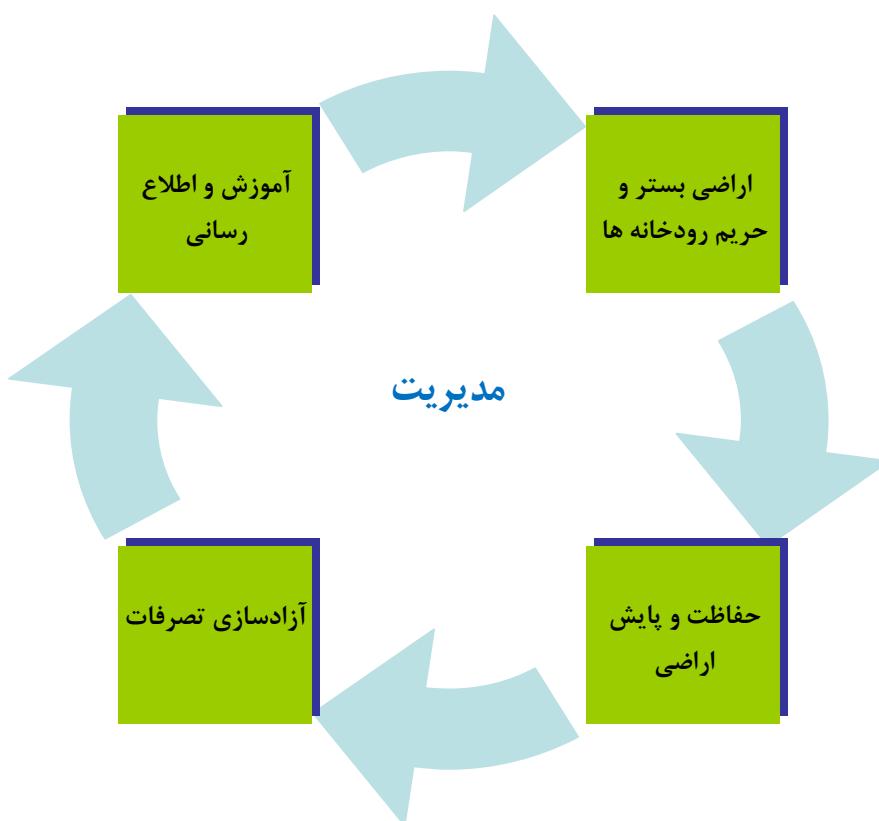
گزارش به دادسراهای معرفی می‌گردند و گزارش آن‌ها در حکم ضابط دادگستری خواهد بود.

م-دیواره سامانه‌ی: طرح‌های سازه‌ای مهندسی رودخانه که در جهت کاهش خطرات ناشی از هرگونه تغییر مسیر

جريان و جلوگیری از هرگونه خسارات جانی و مالی به هنگام وقوع سیلاپ احداث می‌گردد.

ع-فرآیند انجام کار جهت رسیدن به هدف

برای تحقق هدف ترسیمی، چهار راهبرد مدیریت بر اراضی بستر و حریم رودخانه‌ها و پاسخگویی به استعلاماتات، مدیریت بر نحوه حفاظت و پایش اراضی، مدیریت بر چگونگی آزادسازی بستر و حریم رودخانه‌ها و برخورد با متصرفین و آموzes و اطلاع رسانی در قالب این دستورالعمل تشریح گردیده است.

۱-۶-اهم صوابط حقوقی حاکم بر مفاد این دستورالعمل

۱-۱-۶ با توجه به ماده ۲ قانون آب سال ۴۷ و ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب ، بستر انهاز طبیعی، رودخانه‌ها و ... متعلق به حکومت اسلامی و دولت (به نمایندگی وزارت نیرو) است. فلذا سابقه ثبتی و اسناد مالکیت صادره قبل از وضع قانون آب سال ۴۷ مستندًا به حق مکتبه مالکین رسمی و ماده ۲۲ قانون ثبت معتبر می‌باشد. بدیهی است هرگونه پذیرش درخواست ثبت یا صدور سند مالکیت برای اراضی واقع در بستر پس از وضع قانون آب سال ۴۷، چه از طریق ثبت عمومی یا اعمال قانون ۱۴۷ و ۱۴۸ اصلاحی ثبت و یا قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰، موجه و قانونی نخواهد بود.

تبصره ۱: بستر انهاز سنتی، تابع نظام مالکیت حاکم بر آنها بوده و از شمول دایره این دستورالعمل خارج می‌باشد.

تبصره ۲: هرگونه ادعای مالکیت غیر رسمی، شامل اسناد عادی، اسناد صلح و اسناد محلی و غیره بر بستر منابع آبی مذکور در این دستورالعمل، مسموع نیست.

تبصره ۳: ملاک اسناد مالکیت رسمی مورد قبول قبل از تصویب قانون آب سال ۴۷، سوابق، اسناد و مدارک ثبتی موجود در ادارات ثبت اسناد و املاک محل و اسناد مادر مربوطه می‌باشد.

۱-۲-۶ در صورتی که شرکتهای آب منطقه‌ای اعیانی‌های موجود تا قبل از تصویب قانون آب سال ۴۷، را در بستر و حریم رودخانه‌ها، انهاز مسیله‌ها، مردابها، و ... مزاحم تشخیص ندهند؛ در چنین صورتی امکان بقای سازه مقدور می‌باشد، اما برای بهره‌مندی مالک از سازه خود، صدور مجوز توسط شرکت‌های آب منطقه‌ای منوط به ایداع تعهد رسمی مالک، مبنی بر قبول هرگونه مسئولیت ناشی از سیلاب یا طغیان منابع آبی و بروز خسارت به وی خواهد بود. در این حالت شرکتهای آب منطقه‌ای مراتب را به مالک یا متصرف اعلام خواهند کرد.

۳-۶ در صورتی که شرکتهای آب منطقه‌ای اعیانی‌های موجود تا قبل از تصویب قانون آب سال ۴۷، را در بستر و حریم رودخانه‌ها، انهاز مسیله‌ها، مردابها، و ... مزاحم تشخیص دهنند؛ مشروط به ضرورت قلع اعیانی‌های مزاحم واقع در بستر، در این صورت تملک عرصه واقع در بستر وفق مقررات نیز الزامی است. شرکتها موظفند که با تامین اعتبار و کارشناسی، کلیه خسارات مرتبط با حقوق مالکانه را به مالک پرداخت و سند مربوطه را به صورت رسمی در دفترخانه به انتقال بگیرند. (ملاک تشخیص مالکیت در چنین مواردی ماده ۲۲ قانون ثبت املاک می‌باشد). به موجب تبصره ۱ ماده ۴۳ قانون توزیع عادلانه آب در مواردی که دولت قادر به پرداخت خسارت به صورت نقدي نباشد؛ می‌توان با تواافق به شکل قسطی نسبت به پرداخت خسارت به مالک اقدام نمود.

تبصره ۱: اراضی مفروزی از پلاک اصلی مشروط به تأیید اداره ثبت اسناد و املاک محل نیز مشمول این بند می‌باشند.

تبصره ۲: چنانچه اعیانی‌های احدهای در بستر و حریم از نظر شرکت‌های آب منطقه‌ای برای امور مربوط به آب مزاحم تشخیص داده شوند؛ و احداث بنا مطابق سوابق، بدون کسب مجوز از وزارت نیرو بوده باشد، شرکت‌های آب منطقه‌ای موظف هستند تا براساس تبصره ۴ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب اقدامات مقتضی را معمول نمایند. در چنین حالتی پرداخت خسارت صورت نمی‌گیرد . همچنین با فقدان سند رسمی مالکیت در عرصه بستر و حریم چنانچه احداث اعیانی بعد از قانون توزیع عادلانه آب باشد موجبی برای پرداخت خسارت اعیانی نمی‌باشد و اعیانی مذکور مستندًا به موجب تبصره ۴ ماده ۲ قانون توزیع عالانه آب قلع می‌گردد.

۴-۱-۳-۱)یجاد هرگونه سازه یا مانع که موجب جلوگیری از عبور این آب یا بروز سیلاب گردد یا با وظایف ذاتی رودخانه در تزاحم باشد یا به تشخیص وزارت نیرو مزاحم تشخیص گردد؛مزاحمت نامیده می شود. هرگونه انطباق محلی مزاحمت، توسط کارشناسان فنی وزارت نیرو و با توجه به بخش فنی این دستورالعمل بررسی، تشخیص و اعلام می گردد. در بندهای ۶-۲-۹ و ۶-۲-۱۰ روش کار ارائه شده است.

۵-۱-۳-۲)چنانچه برای اراضی واقع در بستر پس از قانون آب سال ۴۷ توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی (حتی اداره اوقاف تحت عنوان وقفیت) سند مالکیت رسمی وفق قانون ثبت یا مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ اصلاحی ثبت و یا قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰ صادر شده باشد؛ ضرورت دارد شرکت های آب منطقه‌ای با تمهدات مناسب ، ابطال این قبیل اسناد مالکیت را،وفق موازین حقوقی از مراجع ذیصلاح قضائی خواستار گردند. همچنین شرکت های آب منطقه‌ای ضمن تعقیب درخواست ابطال سند مالکیت، مکلفند طبق تبصره ۴ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه قلع و قمع مستحدثات و اعیانی های موجود را با رعایت تشریفات قانونی انجام دهنند.

۶-۱-۳-۲)چنانچه اعیانی های احدا تی در بستر و حریم، مزاحم امور آب نباشد و محل فاقد هرگونه سابقه ثبتی یا سند مالکیت به نام اشخاص باشد؛ شرکت های آب منطقه‌ای می توانند با تمهدات مناسب حقوقی با اخذ تعهدنامه رسمی ، نسبت به انعقاد قرارداد اجاره محل بستر به متصرفین قابل اقدام نمایند. در چنین حالتی شرکت های آب منطقه‌ای الزاماً به قلع اعیانی یا پرداخت خسارت ندارند.

۷-۱-۳-۳)بر اساس ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب تعیین پنهانی بستر و حریم در مورد هر رودخانه و نهر طبیعی و مسیل و با توجه به آمار هیدرولوژی رودخانه‌ها در محل و برگشت سیل ۲۵ ساله با توجه به بخش فنی این دستورالعمل با وزارت نیرو خواهد بود. بر اساس ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب و تبصره ۱، ۳ و ۴ ماده مذکور، اراضی بستر کلیه رودخانه‌ها، انهر طبیعی، مسیلها و ... اعم از اینکه دارای آب دائم یا فصلی باشد و ... در اختیار حکومت اسلامی و بالتعی وزارت نیرو است و شرکت‌ها مکلفند نسبت به اهتمام لازم جهت حفاظت و بهره‌برداری از آنها معمول نمایند.

۸-۱-۳-۴)هرگونه بهره‌برداری از اراضی بستر های غیرفعال ، مرده ، مازاد و مسیل های متروک صرفاً در چارچوب مواد ۷، ۸ و ۱۰ آئین نامه و پس از اخذ تعهدنامه و انعقاد قرارداد اجاره با شرکت های آب منطقه‌ای امکانپذیر خواهد بود. شرکت های آب منطقه‌ای می‌بایست قبل از تنظیم قرارداد اجاره کلیه جوانب حقوقی و فنی را بررسی و مورد مذاقه قرار داده و نسبت به رعایت موارد الزام آور از قبیل کارشناسی محل و تعیین دقیق آن مراقبت نمایند.

۹-۱-۳-۵)آشکنای تابعه موظفند در هنگام اجاره اراضی بستر های غیرفعال ، مرده ، مازاد و مسیل های متروک ، سند اجاره ابلاغی همسان موضوع ابلاغیه شماره ۱۳۸۸/۸/۲۳ مورخ ۵۵۴۸۷/۱۰۰ شرکت مادر تخصصی را در دفترخانه استاد رسمی تنظیم تا در هنگام تخلیه بتوان بدون مراجعت به محکم قضائی و از طریق اجرائیه ثبتی اقدام به رفع یاد مستأجر نمود. هرگونه تمدید قراردادهای قبلی باید منطبق با نمونه قرارداد مذکور تهیه، تنظیم و مبادله گردد.

۱۰-۱-۳-۶)مدت قرارداد اجاره اراضی بستر موضوع مواد ۸-۷ و ۱۰ آئین نامه بستر و حریم صرفاً پس از اخذ تعهدنامه و اخذ تضمین مناسب حداقل یکسال خواهد بود که در صورت رعایت قوانین، مقررات و تعهدات از سوی مستأجر با موافقت شرکت های آب منطقه‌ای قابل تمدید سالانه خواهد بود. در صورت درخواست متقاضی برای انعقاد قرارداد طویل مدت از ابتدای مراجعت به شرکت موضوع توسط هیئت مدیره شرکت آب منطقه‌ای بررسی و پس از کنترل مباحث فنی و تهیه مستندات فنی مورد نیاز مطابق موارد مندرج

در این دستورالعمل، مراتب برای کسب مجوز انعقاد قرارداد اجاره بستر مازاد بر یکسال تا سقف ۱۰ سال به مدیرعامل شرکت مادر تخصصی و برای انعقاد قرارداد تا سقف ۳۰ سال به مجمع عمومی شرکت مربوطه منعکس تا مجوز لازم صادر گردد.

۱۱-۱-۶ هر گونه تعیین قیمت پایه اجاره اراضی بستر موضوع مواد ۷-۸ و ۱۰ آئین نامه بستر و حریم و تمدید آن از جهت قیمت اجاره بهاء، می‌بایست توسط کارشناسی رسمی دادگستری یا کارشناس منتخب هیئت مدیره شرکت‌های آب منطقه‌ای صورت پذیرد.

۱۲-۱-۶ هر گونه انعقاد قرارداد اجاره اراضی بستر موضوع مواد ۷-۸ و ۱۰ آئین نامه بستر و حریم الزاماً می‌بایست به منظور کشت موقت، کاربری‌های سازگار با اکوسیستم رودخانه و بدون ایجاد هرگونه اعیانی باشد. البته استقرار کاربری‌هایی همچون ایجاد حوضچه‌های آبری پروری، ایجاد کارگاه‌های موقت برداشت مصالح رودخانه‌ای، طرح‌های گردشگری با سازه‌ایی موقت مانند آلاچیق و ... منوط به رعایت ضوابط فنی این دستورالعمل و در قالب قراردادهای اجاره یکساله توسط شرکت‌های آب منطقه‌ای امکان‌پذیر خواهد بود. لازم به ذکر است احداث هرگونه اعیانی جهت بهره‌برداری مسکونی، اداری، آموزشی و هرگونه ایجاد نقاط جمعیتی متراکم ممنوع می‌باشد. چنانچه در موارد خاص نیاز به انعقاد قرارداد اجاره بستر با ایجاد اعیانی باشد، شرکت‌ها ملزم به بررسی دقیق موضوع، کنترل مفاد این دستورالعمل خصوصاً بند ۶-۲-۱۱ و زیربندهای آن به تفکیک، اخذ تاییدیه هیات مدیره شرکت و ارسال گزارش فنی مندرج در پیوست دو این دستورالعمل به شرکت مدیریت منابع آب جهت اخذ مجوز مربوطه خواهد بود. بدیهی است هرگونه نقص مدارک موجب رد تقاضا خواهد گردید.

۱۳-۱-۶ هر گونه انعقاد قرارداد اجاره در بستر فعال رودخانه به هر نحو و عنوان ممنوع است.

۱۴-۱-۶ از آن جایی که سیاست درآمد زائی اجاره بهاء اراضی بستر موضوع مواد ۷-۸ و ۱۰ آئین نامه بستر و حریم در فعالیت‌های بخش آب، مورد تأکید قرار گرفته، هرگونه اجاره اراضی بستر باستی با رویکرد حفاظت از آن نهادینه گردد. در این راستا، نظارت بر حسن عملکرد مستأجرین اراضی مذکور، استرداد به موقع آن در هنگام فسخ یا اتمام قرارداد مورد توجه بوده و از گسترش تصرفات مستأجرین به اراضی دیگر مرتبط با منابع آبی جلوگیری به عمل آید.

۱۵-۱-۶ شرکتهای آب منطقه‌ای موظفند در هنگام اجاره اراضی بستر موضوع قرارداد، را طبق نقشه کادaster محلی و با درج **UTM** و در صورت عدم امکان، حداقل با ترسیم کروکی دقیق مشخص و آن را به عنوان سند پیوست اجاره نامه به امضای مستأجر برسانند.

۱۶-۱-۶ به منظور ثبت مالکیت حکومت اسلامی بر بستر منابع آبی شرکتها مکلفند با هماهنگی معاونت حفاظت و بهره‌برداری شرکت مادر تخصصی و با برنامه‌ریزی دقیق و اجرایی حداکثر تا پایان برنامه پنجم نسبت به تعیین بستر و حریم و تدوین برنامه ساماندهی کلیه رودخانه‌ها، مسیلهای، انهار طبیعی و ... با اولویت مناطق شهری باقیمانده اقدام نمایند.

۱۷-۱-۶ به منظور ثبت مالکیت حکومت اسلامی بر بستر منابع آبی شرکتها مکلفند با استفاده از کارشناسان خود یا گروههای گشت و بازرگانی مستمرآ نسبت به بازدید و پیمایش مسیر رودخانه‌ها، انهار طبیعی، مسیلهای، اهرم‌ها و اقدامات لازم معمول نمایند و از هرگونه تصرف یا تجاوز اشخاص به بستر و حریم منابع آبی یا ایجاد مستحدثات غیرمجاز جلوگیری نمایند. برنامه‌ریزی جهت بازدید و پیمایش مسیر رودخانه‌ها و ... به نحوی صورت پذیرد که حداقل در دوره‌های سه ماهه هر یک از مسیرهای مذکور مورد بازدید و کنترل مجدد قرار گیرد.

۱۸-۱-۶ به منظور تداوم و ثبت مالکیت حکومت اسلامی بر بستر منابع آبی شرکتها موظف هستند با هماهنگی با ادارات ثبت اسناد و املاک محل از ثبت اینگونه اراضی ممانعت و در هنگام تحدید حدود املاک مجاور منابع آبی، الزاماً نماینده خود را به محل اعزام نمایند.

۱-۱۹-۶ به منظور تداوم و ثبیت مالکیت حکومت اسلامی بر بستر منابع آبی شرکتها موظف هستند با هماهنگی با شهرداری های محل و شوراهای اسلامی شهر و روستا از تصرفات شهرداری و اشخاص بر بستر منابع آبی در محدوده های شهری و روستائی ممانعت بعمل آورند. همچنین شرکتها موظفند با هماهنگی شهرداری های محل و شوراهای اسلامی شهر و روستا نسبت به نصب تابلوی مناسب جهت اعلام مالکیت حکومت اسلامی با نمایندگی وزارت نیرو بر بستر منابع آبی اقدام و در مواردی که حدنهای بستر مشخص گردیده؛ آن را در تابلوهای منصوبه اعلام نمایند.

۱-۲۰-۶ از نظر به اینکه مطابق ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب هرگونه دخل و تصرف در بستر رودخانه ها با کسب مجوز از وزارت نیرو صورت گیرد . تأکید دارد که اقدامات شهرداریها در محدوده های داخلی شهر بایستی با مجوز صورت گیرد و مسقف کردن رودخانه ها و استفاده از فضای فوقانی آن توسط شهرداریها بدون کسب مجوز خلاف ضوابط میباشد و شرکت ها موظفند تا از وقوع این امر جلوگیری نمایند.

۱-۲۱-۶ هرچند صدور سند مالکیت برای عرصه بستر رودخانه ها و انهر طبیعی و ... به نام وزارت نیرو یا شرکتهای آب منطقه ای جهت جلوگیری از تجاوز به بستر و مشخص شدن حد بستر موثر و مغاید است، لیکن فقدان سند مالکیت یا عبور رودخانه و نهر طبیعی از اراضی که سند مالکیت آنها به نام ادارات منابع طبیعی یا ادارات مسکن و شهرسازی یا موقوفات میباشد؛ موجبه برای سلب حقوق وزارت نیرو در بستر نمی باشد. لذا شرکت ها موظفند تا از طریق مقررات ثبتی نسبت به پیگیری صدور سند مالکیت اختصاصی برای منابع آبی برنامه ریزی نمایند.

۱-۲۳-۶ فروش اراضی بستر رودخانه ها تحت هر عنوان و نیز حریم های خریداری شده توسط شرکتها ممنوع است. بلحاظ فقدان مجوز فروش حفاظت از اراضی مسیلهای متروکه، بستر های مازاد و مرده رودخانه ها و مجاری آبی همچنان بر عهده شرکتهای آب منطقه ای باشد تا از هرگونه تجاوز به اراضی بستر و حریم رودخانه ها و مجاری آبی جلوگیری به عمل آوردن.

۱-۲۴-۶ شرکتها بایستی گزارش دقیق عملکرد و اقدامات مربوط جهت ابطال استناد مالکیت غیرقانونی، رفع تصرف و تجاوز، تخریب اعیانی های مزاحم، اراضی بستر واگذار شده بصورت اجاره و سایر موارد مرتبط با این دستورالعمل را هر سه ماه یکبار به شرکت مادر تخصصی ارسال نمایند.

۲-۶- چونکی مدیریت بر اراضی بسترو حریم رودخانه‌ها پاکنوي به استعلامات

باتوجه به اینکه انجام مطالعات تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌ها مستلزم صرف هزینه و زمان می‌باشد و به دلیل تعدد و پراکندگی رودخانه‌های کشور عملاً انجام این مطالعات برای تمام رودخانه‌ها تاکنون صورت نگرفته است لازم است در فاز اول شرکت‌ها نسبت به اولویت‌بندی بازه‌های مطالعاتی خود اقدام نمایند و تمرکز کار خود را بر روی بازه‌هایی بگذارند که در معرض تصرف و توسعه مناطق مسکونی، کشاورزی و یا صنعتی می‌باشد سپس مطالعات مذکور را بر مبنای ضوابط مربوطه به شرح ذیل انجام دهند.

۱-۲-۶- اولویت‌بندی رودخانه‌ای هر استان در انجام مطالعات سراسری

- اولویت اول:

- رودخانه‌های تامین کننده آب شرب، مناطق شهری و روستایی و مراکز جمعیتی، مناطق با قابلیت سیل‌خیزی بالا، محدوده اجرایی طرحهای آب و برق بویژه طرحهای ساماندهی رودخانه، رودخانه‌های در معرض کاهش کیفیت آب، محدوده مراکز صنعتی و گردشگری، مناطق مستعد اجاره بستر و به طور کلی مناطق مستعد توسعه و در معرض تجاوز به بسترو حریم.

- اولویت دوم:

- مناطق حفاظت شده، محدوده عبور تاسیسات زیربنایی، اراضی کشاورزی، مناطق فرسایش پذیر و مناطق با قابلیت سیل‌خیزی کمتر

- اولویت سوم:

- با توجه به اینکه احصا حقوق حاکمانه حکومت بر بستر و حریم تمامی مجرى آبی بر عهده وزارت نیرو می‌باشد بنابراین تعیین حد بستر و حریم مابقی بازه‌ها و رودخانه‌ها در اولویت سوم قرار می‌گیرد.

۲-۲-نکات دارای اهمیت در تعیین حد بستر رودخانه ها و انبار طبیعی

- سیالاب مبنای تعیین حد بستر رودخانه، سیالاب بادوره بازگشت ۲۵ سال می‌باشد. البته در مناطقی که ضرورت ایجاد می‌نماید سیالاب‌های با دوره بازگشت بیشتر و یا کمتر از ۲۵ سال ملاک محاسبه قرار گیرد شرکت‌های آب منطقه‌ای و یا سازمان آب و برق خوزستان حسب مورد با ارایه نقشه‌های مربوطه و توجیهات فنی مجوز لازم را از حوزه ستادی وزارت نیرو اخذ خواهند نمود.
- مختصات نقاط تغییر دبی تعیین گردد.
- مقاطع عرضی در دو وضعیت شرایط موجود و طبیعی اولیه ارایه گردد.
- با توجه به اینکه مسیل از نظر فنی رودخانه‌ای است که به صورت موقت آب در آن جریان دارد تمام محاسبات مربوط به رودخانه مشمول مسیل هم می‌گردد و نیازی به تفکیک رودخانه و مسیل از حیث تعیین حد بستر و حریم نمی‌باشد.
- بستر رودخانه باید بدون رعایت اثر ساختمان تاسیسات آبی تعیین گردد که از آن جمله می‌توان به حذف اثر تاسیسات آبی مانند سدها و مخازن کترل جریان، دایک‌ها و دیواره‌های ساماندهی، سازه‌های تقاطعی مانند پل، خطوط انتقال آب و گاز اشاره نمود.
- شرایط طبیعی رودخانه باید مبنای تعیین حد بستر قرار گیرد و کلیه دستخوردگی‌های غیرطبیعی و آثار آنها باید از محاسبات حذف گردد. از جمله خاک‌های دستی ریخته شده در داخل حد بستر رودخانه، غرس درخت و نهال، گودال‌های ناشی از برداشت مصالح رودخانه‌ای و ...
- آثار فرسایش و رسوب گذاری غیرطبیعی از مقاطع عرضی به منظور دستیابی به مقاطع طبیعی حذف گردد.
- در نظر گرفتن داغاب در بستر طبیعی رودخانه به عنوان مبنای برای تشخیص مسیر اولیه رودخانه ضروری می‌باشد.
- طول بازه نقشه برداری باید بیشتر از طول محدوده مورد نظر برای تعیین حد بستر باشد. اضافه کردن این طول برای کاهش خطای محدوده موردنظر است. (برای نحوه محاسبه به بند ۱-۴-۲ نشریه شماره ۳۰۷ رجوع شود)
- در صورت تغییر طبیعی رودخانه‌ها و مسیل‌ها، بستر جدید نیز در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است.

- چنانچه به منظور اجرای طرح‌های کنترل سیلاب تغییر مسیر رودخانه ضروری باشد باید از محل اعتبارات طرح نسبت به تملک اراضی جدید اقدام نمود. لازم به ذکر است مالکیت بسترسابق کماکان باحکومت جمهوری اسلامی ایران است.
- در انجام مطالعات سراسری تمامی مدارک و مستندات مربوط به مطالعات تعیین حد بستر و حریم موردی باید توسط مشاور مد نظر قرار گیرد.
- مطابق شرح خدمات مطالعات تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌ها به شماره ۲۷۶ از سری نشریات دفتر استاندارد وزارت نیرو انجام مطالعات باید به مشاور ذیصلاح واگذار گردد.
- ضروری است مطابق شرح خدمات مذکور مشاور ضمن ارائه گزارشات مربوطه نقشه‌های ذیل را نیز به کارفرما تحویل نماید چراکه این نقشه‌ها ابزار تصمیم‌گیری مدیران مهندسی رودخانه در مدیریت استقرار کاربری‌ها خواهد بود.

- فایل و نقشه رقومی حدود بستر و حریم تعیین شده در شرایط طبیعی در محیط GIS
- فایل و نقشه پنهانی بندی سیلاب و برووفیل طولی و عرضی سطح آب با دوره بازگشت‌های ۲، ۵، ۱۰، ۲۵، ۵۰ و منحنی‌های بده اشل (لازم به ذکر است با توجه به اینکه محدوده کار وزارت نیرو اراضی بسترهای رودخانه می‌باشد ترجیحاً برای پنهانی بندی سیلاب می‌توان پنهانی بندی را محدود به حد بستر و حریم انجام داد).
- فایل و نقشه جانمایی نشانه‌ها (رپرها)
- فایل و نقشه کاربری اراضی بستر و حاشیه رودخانه و اولویت آزادسازی آن‌ها
- نقشه‌های تهیه شده باید با رعایت موارد ذیل به همراه گزارش تدقیق میدانی توسط مشاور ارایه گردد تامینای تصویب نهایی قرار گیرد. توصیه می‌گردد در زمان تدقیق نتایج توسط مشاور نماینده‌ای از کارفرما نیز همراه باشد.
- حذف آثار عوارض غیرطبیعی
- شناسایی بستر سابق (بستر مرده و متروکه) و بسترها جدید و لحاظ تغییرات طبیعی رودخانه با توجه به پایداری یا ناپایداری رودخانه، روند تغییرات مئاندرها و ... به منظور بررسی دقیق رفتار رودخانه و جابجایی‌های عرضی (شناسایی بستر سابق)
- در مواردی که تصرفات در حدود بستر زیاد باشد یا به عبارتی شناسایی وضعیت طبیعی رودخانه امکان‌پذیر نباشد باید با مذاکره با افراد محلی، نقشه‌های قدیمی و یا عکس‌های هوایی مقاطع طبیعی رودخانه را شبیه سازی نمود.

۲-۲-۶-نکات دارای اهمیت در انجام مطالعات تعیین حد بستر رودخانه ها به صورت موردی

با توجه به اهمیت تعیین حد بستر رودخانه ها از حیث تداخل با مالکیت افراد انجام دقیق گام های ذیل به منظور تعیین دقیق حد بستر رودخانه توسط کارشناسان شرکت های آب منطقه ای ضروری می باشد.

- بازدید صحرابی در راستای اهداف ذیل

- شناسایی وضعیت سازه ها و تاسیسات آبی در بالادست یا پایین دست بازه مدنظر
بررسی وضعیت پایداری یا ناپایداری رودخانه
 - بررسی پارامترهای لازم برای تخمین ضریب زبری سیلراه و سیلابدشت
 - شناسایی داغاب سیلاپ با جستجوی آثار میدانی و نظرخواهی از ریش سفیدان و افراد با تجربه محلی به منظور ردیابی مسیر اصلی جریان
 - شناسایی وضعیت مسیر طبیعی جریان در بازه مورد نظر، شناسایی انشعابات و ... جهت تعیین طول عملیات نقشه برداری و بازه عرضی مورد نیاز
 - شناسایی عوارض غیرطبیعی در مجرای جریان به منظور استخراج شرایط طبیعی رودخانه در مقطع برداری از رودخانه و معرفی محل مقاطع عرضی و تعداد آن ها
 - تهیه کروکی از مسیر و تعیین عوارضی که باید در نقشه برداری حذف گردد
 - تعیین نقاط کنترل ورودی و خروجی برای انجام محاسبات هیدرولیکی
- جمع آوری سوابق مطالعاتی، نقشه ها و عکس ها و استعلامات پاسخ داده شده در محدوده مورد نظر
- تهیه دستور کار نقشه برداری به نقشه بردار جهت تهیه نقشه با مقیاس ۱/۵۰۰ یا ۱/۲۰۰۰ در صورت نبود نقشه های قبلی
- تدقیق نقشه های استخراج شده با عکس های هوایی و نقشه های قدیمی و نقشه های اولیه به مظور حذف عوارض مصنوعی و غیر طبیعی
- انجام محاسبات هیدرولوژیکی برای تخمین دبی با دوره بازگشت ۲۵ سال ترجیحاً از معاونت مطالعات اخذ گردد.
- انجام محاسبات هیدرولیکی به منظور تعیین عرض آب گرفتگی و تعیین حد بستر رودخانه
- بازدید میدانی نهایی به منظور کنترل و تدقیق نتایج با وضعیت استعلامات قبلی در محدوده مورد نظر و همچنین لحاظ تغییرات طبیعی رودخانه خصوصاً در بازه های ناپایدار

۴-۲-۶-نکات دارای اهمیت در تعیین حریم کمی رودخانه ها

با عنایت به اینکه حریم مجاوری آبی صرفاً در حکم ملک صاحب حریم است حکومت جمهوری اسلامی برای کمال انتفاع از بستر به عنوان ملک خود فقط در ملک مجاورین حق حریم خواهد داشت و نمی تواند در حریم به غیر از استفاده از آنچه مقصود از حریم است عمل دیگری بدون اجازه ملک انجام دهد. لازم به ذکر است مطابق بخشنامه ریاست قوه قضائیه

در سال ۸۵ ضرورت کسر حریم کمی و کیفی از اسناد مالکیت وجود ندارد و به جای کسر حریم از اسناد مالکیت املاک مجاور انهار مساحت و حدود کل ملک با قید مقدار حریم در اسناد مالکیت ثبت و مقدار حریم به عنوان حقوق ارتفاقی وزارت نیرو منظور می‌شود. حریم کمی انهار طبیعی، رودخانه‌ها و مسیل‌ها (اعم از اینکه آب دائم یا فصلی داشته باشند) و مرداب‌ها و برکه‌های طبیعی که برای عملیات لاپرواژی و بهره برداری از ۱ تا ۲۰ متر مطابق دستورالعمل شماره ۸۹/۶۸۵۸۳/۷۰۰ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۹ تعیین می‌گردد. همچنین به موجب تبصره الحقیقی به ماده دو آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها و مجاری آبی مصوب ۱۳۸۲ کلیه مراجع تعیین کننده کاربری و صادر کننده پروانه استقرار مکلفند قبل از تعیین کاربری و یا صدور هرگونه مجوزی در حریم کمی و کیفی در رابطه با کمال انتفاع و عدم تضرر از شرکت آب منطقه‌ای/سازمان آب و برق خوزستان استعلام نمایند.

۵-۲-۴-نکات دارای اهمیت در تعیین حریم کمی رودخانه

با توجه به اهمیت روزافرون و جایگاه ویژه منابع آب و ضرورت استفاده اصولی از این منابع محدود، احتراز از آلودگی منابع آب کشور و نیز لزوم تبیین ضوابط کاربردی به منظور تعیین و حفاظت از حریم‌های کیفی منابع آب سطحی دستورالعمل تعیین حریم کمی آب‌های سطحی پس از بررسی‌های کارشناسی مشترک وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست در قالب فعالیت کمیسیون آب و محیط زیست تهیه و تدوین و طی بخشنامه شماره ۱۰۱۲۹/۳۱/۱۰۰ مورخ ۸۴/۱۱/۲۴ جهت اجرا ابلاغ گردیده است. مطابق این بخشنامه حریم کمی رودخانه‌ها در بازه مشخصی از محل تامین کننده آب شرب مقطوعاً ۱۵۰ متر و برای مابقی مسیر رودخانه حسب نوع کاربری و شدت اثر آن مطابق جداول ارائه شده حریم کمی ۱۵۰ متر به سه محدوده تقسیم شده و برای هر محدوده کاربری مجاز اعلام گردیده است. البته اصلاحیه دستورالعمل مذکور در دست اقدام می‌باشد که به محض حصول نتیجه ابلاغ خواهد گردید. ولیکن تا زمان ابلاغ آن به منظور رفع چالش‌های قانونی موجود در این خصوص، در مناطق شهری و روستایی که سیستم جمع آوری فاضلاب به صورت شبکه موجود می‌باشد می‌توان شدت اثر آلودگی ناشی از استقرار کاربری‌های مسکونی را یک درجه کاهش داد و ضمناً اگر در مناطق شهری یا روستایی طرح‌های تفصیلی و یا هادی قبل از ابلاغ دستورالعمل حریم کمی مصوب شده باشند قاعده‌تاً به جهت تقدم زمان تصویب این طرح‌ها دستورالعمل حریم کمی برای موافقت با استقرار کاربری‌های تفریحی، مسکونی و تجاری مصدق نخواهد داشت. ولیکن چنانچه استقرار هرگونه کاربری مطابق طرح هادی یا تفصیلی تهدیدی برای کیفیت منابع آبی محسوب شود شرکت‌های آب منطقه‌ای باید در قالب کمیته‌های برنامه‌ریزی استان موضوع را به نحو مقتضی پیگیری نمایند تا نسبت به اصلاح طرح‌های هادی و یا تفصیلی مطابق ضوابط دستورالعمل حریم کمی اقدام گردد.

با توجه به اینکه کاربری های صنعتی یکی از مواردی است که مطابق دستورالعمل حریم کیفی باید از فهرست مورد تایید سازمان محیط زیست استخراج گرددن مطابق بخشنامه جدید استقرار واحدها و فعالیتهای صنعتی و تولیدی هیات وزیران به شماره ۱۷۹۵۶/ت ۳۹۱۲۷ هـ - مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ این پیوست اصلاح شده است همچنین برای کلیه استان ها به جز استان های شمالی (مازندران، گیلان و گلستان) حدود لازم برای رعایت حریم کیفی تا حدی افزایش یافته است. لذا در کنترل حریم کیفی باید مفاد این بخشنامه نیز رعایت گردد خصوصاً در رابطه با کاربری های صنعتی از جمله آبزی پروری، احداث سنگ شکن ها و کارگاه های ماسه شویی و ... البته در مورد استان های شمالی به موجب بخشنامه شماره ۱۷۹۵۵/ت ۲۵۸۴۲ هـ - مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ صرفاً حدود دستورالعمل تعیین حریم کیفی ملاک عمل خواهد بود اما پیوست باید از این بخشنامه استخراج گردد.

۶-۲-۶-روش اعلام عمومی

شرکت های آب منطقه ای در هر مورد که بستر و حریم رودخانه و یا هر مجرای آبی را به صورت موردی تعیین می نمایند مراتب رابه طور کتبی باید به متقاضی اعلام نمایند و در مواردی که این مطالعات به صورت سراسری صورت می گیرد حدود بستر و حریم تعیین شده از طریق پخش اطلاعیه های محلی که حاوی کروکی رنگی از موقعیت بستر و حریم بوده و دارای نقاط کمکی باشد به شرح ذیل اطلاع رسانی می گردد:

- پخش اطلاعیه های محلی برای یک نوبت (البته اگر محدوده مطالعه شده در روستا واقع باشد توصیه می گردد پخش یا نصب اطلاعیه ها در مساجد روستا ، شورای اسلامی روستا، دهیاری ها، بخشنادی نیز باشد و چنانچه این مطالعات در محدوده شهرها صورت گرفته ضمن درج مطلب در روزنامه های محلی و سراسری موارد به شهرداری ها و فرمانداری ها اعلام و در سایت اطلاع رسانی شرکت نیز درج گردد).
- قاعdet عدم اطلاع رسانی صحیح به مردم و رسیدگی به اعتراضات آن ها موجب عدم همکاری مردم در حفاظت از رپرها و حدود بستر و حریم رودخانه خواهد شد.
- با توجه به اینکه امکان عدم اطلاع رسانی مناسب به تمام مجاورین رودخانه نسبت به حدود قانونی اراضی بستر و حریم رودخانه وجود دارد ضروری است بهمنظور احقاق حقوق قانونی اشخاص در صورت عدم رویت اطلاعیه توسط ذینفعان و ارائه استناد مثبته نسبت به بررسی اعتراض توسط اعضای کمیسیون ماده سه اقدام قانونی صورت پذیرد.
- فرمت اعلام عمومی حدود بستر و حریم رودخانه ها مطابق پیوست شماره ۱ می باشد.

۲-۷-نحوه رسیدگی به اعتراضات مردمی توسط کمیسیون ماده سه

مطابق ماده سه آیین نامه مربوط به بسترو حریم رودخانه‌ها تنها مرجع رسیدگی به اعتراضات مربوط به حد بستر و حریم رودخانه‌ها کمیسیونی مشکل از دو نفر کارشناس فنی و یک نفر کارشناس حقوقی می‌باشد که با حکم مدیرعامل شرکت منصوب می‌گردند. نحوه انتصاب و عملکرد اعضای کمیسیون مذکور به منظور انسجام بخشی و ایجاد هماهنگی لازم در برنامه‌ریزی و راهبری موضوعات مرتبط مطابق بخشنامه شماره ۷۳۲۴/۱۰۰ مورخ ۸۹/۲/۶ به کلیه شرکت‌ها ابلاغ گردیده است.

باعنایت به اینکه آرا صادره توسط کمیسیون به منزله نظر قطعی وزرات نیرو می‌باشد انتصاب افراد شایسته بسیار حائز اهمیت است مطابق آیین نامه بستر و حریم، معتبرین تنها یک ماه از تاریخ انتشار اطلاعیه مهلت دارند تا اعتراض خود را به شرکت آب منطقه‌ای تسلیم نمایند و رسید دریافت نمایند. لازم به ذکر است نحوه رسیدگی به اعتراضات توسط اعضای کمیسیون ماده سه مطابق دستورالعمل مربوطه ابلاغ شده و ملاک عمل خواهد بود.

۲-۸-نکات دارای اهمیت در نشانه‌گذاری (رگذاری)

پس از خاتمه مهلت یکماهه از اعلام عمومی حدود بستر و حریم رودخانه‌ها و اعلام نظر قطعی توسط کمیسیون ماده سه نقشه‌ها با اعمال آراء کمیسیون ماده سه اصلاح و نهایی می‌گردد.

مطابق ماده پنج آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها و مجاری آبی (مصوب سال ۱۳۷۹) پس از اصلاح نهایی نقشه‌ها و قطعی شدن آن نسخه‌ای از نقشه برای مراجع زیر باید ارسال گردد:

- سازمان ثبت استناد و املاک، تا با اعمال حدود بستر و حریم رودخانه‌ها در نقشه‌های کاداسترال هرگونه اقدام از

جمله ثبت مالکیت، صدور سند مالکیت، تفکیک اراضی، اصلاح سند و... در حد بستر رودخانه‌ها بدون استعلام از

شرکت‌های آب منطقه‌ای استعلام جلوگیری گردد. نقشه‌های جدید باید با مختصات UTM و مبنای WGS1984

جهت امکان اعمال در نقشه‌های کاداستر تهیه و به آن سازمان ارسال گردد.

- شهرداری، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و بخشداری حوزه عمل جهت رعایت نظریه شرکت‌های آب منطقه-

ای/سازمان آب و برق خوزستان در کلیه اقدامات مربوط به صدور پروانه ساخت و ساز، اجرای طرح‌های

ساماندهی رودخانه‌ها در محدوده شهری و روستایی، اصلاح کاربری‌ها در طرح‌های جامع و تفصیلی و طرح‌های
هادی روستا

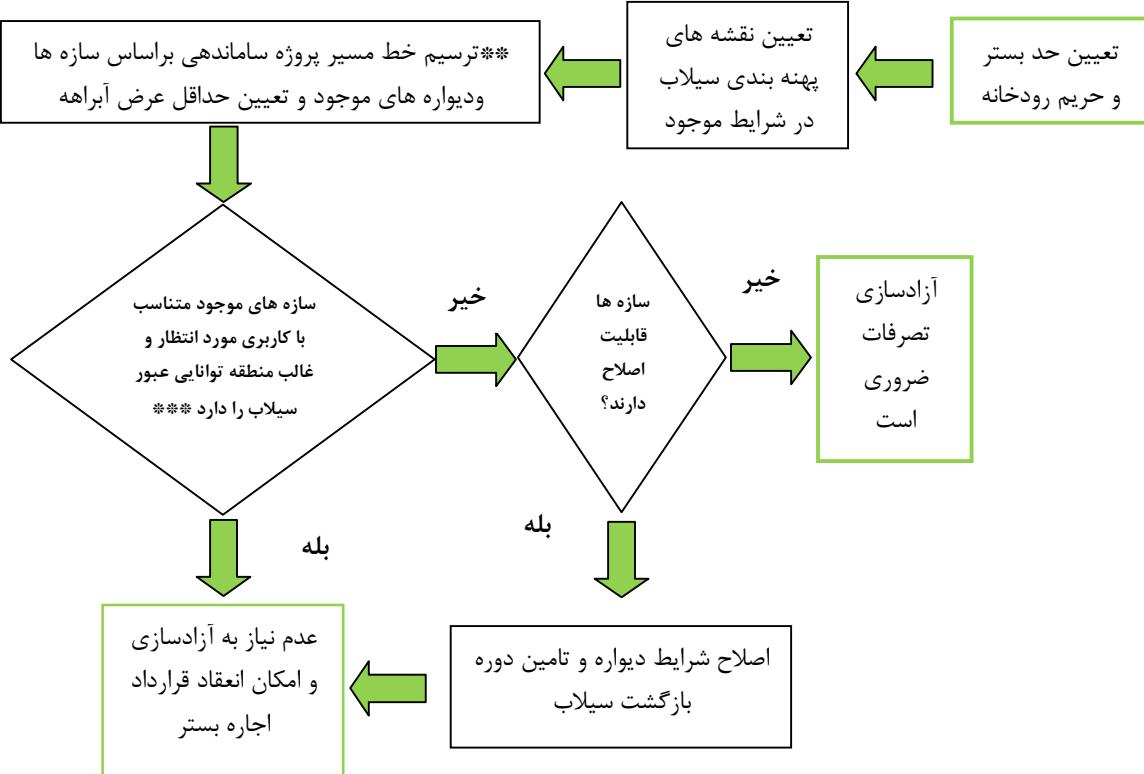
- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به منظور همکاری در عملیات آزادسازی

باتوجه به اینکه انجام عملیات نشانه گذاری مستلزم تامین منابع اعتباری می‌باشد لازم است شرکت‌ها به منظور جلوگیری از هرگونه سوء استفاده ناشی از تاخیر نشانه گذاری، ارسال نقشه‌ها به مراجع مذکور را حتی قبل از رپرگذاری در اولویت کاری خود قراردهند. پس از تامین اعتبار، شرکت‌های آب منطقه‌ای باید به منظور اطلاع مردم از حدود بستر و حريم تعیین شده و همچنین سهولت انجام عملیات حفاظت از حدود بستر و حريم رودخانه‌ها توسط گروه‌های گشت و بازرگانی، با برگزاری مناقصه و انتخاب پیمانکار ذیصلاح نسبت به کارگذاری نشانه‌ها اقدام نمایند.

۲-۹-ع-نحوه شناسایی تصرفات مراحم و یا اراضی مستعد برای انعقاد قرارداد اجاره بستر

به طور کلی شرکت‌های آب منطقه‌ای پس از انجام مطالعات تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌ها در قالب شرح خدمات استاندارد باید براساس نقشه‌های پهنه‌بندي سیلاپ بتوانند هم تحلیلی بر وضعیت نقاط آسیب پذیر (در شرایط غیرطبیعی و وضعیت فعلی ماجرا) داشته باشند و هم بازه‌هایی که در اثراجرای طرح‌های ساماندهی این‌گردیده‌اند را شناسایی نمایند. چنانچه مطابق نقشه‌های پهنه‌بندي سیلاپ اراضی واقع در حد بستر رودخانه در وضعیت موجود توان آبگذاری سیلاپ با دوره بازگشت‌های متناسب کاربری‌های مجاور را داشته باشند می‌توان این اراضی را برای بهره‌برداری مستعد دانست. قاعده‌تاً تناسب نوع کاربری با ریسک سیلاپ بسیار ضروری می‌باشد.

در قالب چارت ذیل مراحل تشخیص اراضی مستعد برای بهره‌برداری و اراضی آسیب پذیر نمایش داده شده است.

* چنچه رودخانه‌تایی کنده آب شرب است کاربری‌های ماقع در پشت دیواره‌های سالم‌دی و ماقع در حد سترنیلید تهدیدی برای آب شرب محظوظ شوند و رعایت ضوابط کیفی ازایی می‌باشد.

* ابتکان‌شناوری گرد و شخصات اولیه پروژه سالم‌دی رودخانه‌برای کل مسیر رودخانه‌ای اعم از ارتفاع سازه و موقعیت دیواره سالم‌دی در عرض دیامتران تنگ شکن جرأت‌مندین شاور دزمان ارائه نشده‌اند پسند بندی سیلاپ و نقشه‌های حد بستر رودخانه ارائه گردند.

** رجوع شود به جدول دوره بازگشت می‌شادی برای استقرار کاربری ها در بند ۱۱-۲-ع

۲-۱۰- معیارهای تضمیم کیری در تعیین تکلیف تصرفات واقع در حد بستره و دخانه ها

مزاحمتی برای امور آب و برق مذاره (۵)	مزاحمت امور آب و برق (۴)		
<ul style="list-style-type: none"> - کنترل اعتبار مالکیت سند - کنترل مجوزهای ساخت و ساز - پس از کنترل اعتبار مالکیت سند و مجوزهای ساخت و ساز، مالکیت شخص به رسمیت شناخته می شود (رجوع شود به بند چهار حقوقی) سخنگو توسعه، تئیکربری، نویزی و ... و آینده قوط مالک منطبق تایید گشت آب منتهی و کلش عدم مراحت نمایند. از تعبیرهای ضروری است. 	<p>بررسی امکان رفع مزاحمت با انجام عملیات ساماندهی در قالب طرح های مصوب آن شرکت (در صورت امکان مطابق گردش کار (۱)(۵) عمل خواهد شد).</p> <ul style="list-style-type: none"> - انتقال سند به نام حکومت جمهوری اسلامی و پرداخت خسارت *** - آزادسازی تصرفات 	قبل از سال * (۴۷)	اراضی دارای سند مالکیت ثبتی
<ul style="list-style-type: none"> - درخواست انتقال سند و یا ابطال سند از مراجع قضایی چنانچه دادگاه مالکیت شخص را به رسمیت شناخت و رای قطعی صادر گردید مطابق گردش کار (۱)(۵) عمل خواهد شد. چنانچه دادگاه مالکیت شخص را به رسمیت نپذیرد ابتدا سند به نام حکومت انتقال خواهد یافت سپس اراضی در قالب کاربری موجود به شخص یا سایرین اجاره داده خواهد شد. 	<p>درخواست انتقال سند و یا ابطال سند از مراجع قضایی</p> <p>چنانچه دادگاه مالکیت شخص را به رسمیت شناخت و رای قطعی صادر گردید گردش کار (۱)(۴) عمل خواهد شد.</p> <p>در غیر این صورت ابتدا انتقال سند به نام حکومت صورت می گیرد سپس آزادسازی تصرفات صورت با حضور نماینده دادستان و نیروی انتظامی صورت می پذیرد.</p>	بعد از سال (۲) (۴۷)	اراضی فاقد سند مالکیت ثبتی (۳)
<p>ارسال نقشه ها به سازمان ثبت اسناد و املاک جهت اعمال در نقشه های کاداستر و جلوگیری از ثبت اراضی به نام اشخاص</p> <p>سواگذاری اراضی در قالب قرارداد اجاره بستر</p>	<p>بررسی رفع مزاحمت با اجرای اجرای اجرای عملیات ساماندهی در قالب طرح های ساماندهی مصوب</p> <p>اجاره اراضی در صورت پذیرش عملیات ساماندهی در قالب طرح مصوب</p> <p>تخریب و آزادسازی در صورت عدم پذیرش ساماندهی و رفع عوامل مزاحمت</p>		

* اندامالکیت افزایشده از سند مالکیت ثبتی قبل از سال ۱۳۴۷ مشروطه تایید ادارات ثبت اسناد و املاک محل نیز معتبری نداشت.

** با توجه به قانون پیکری و مبارزه با خтратات کل دنیا، شهادت شرمندی، شهادت اعیانی، باری عبور آب مزاجم تشخیص داده می شود و خصوص چکوکی پرداخت خدامت و یاری مزاحمت میدباشد و اداری عالی لازم صورت نماید. البته لازم است قبل از هر کوشا اقدامی نسبت به مجازیه زنده عملیات ساماندهی با علاوه اراضی و اعیانی تحریک صورت نماید و گزینه اقتصادی مد نظر قرار گیرد. لیکن چنانچه ساماندهی متuron به صرف باشد نسبت به پیکری تایم ملایع اعباری آن از استان اقامه ششمی صورت نماید.

۱۱-۲-ع-محوزه‌ای بهره‌برداری از اراضی بستر رودخانه (مواد ۸، ۷ و ۱۰ آین نامه)

مطابق تبصره ۳ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب، ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه‌ها و انهر طبیعی و کanal‌های عمومی و مسیل‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است مگر با اجازه وزارت نیرو.

بنابر قوانین مذکور اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند پس از کسب اجازه از وزارت نیرو (شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان) با رعایت ملاحظات فنی مدنظر در قالب قرارداد اجاره بستر وفق مواد ۸، ۷ و ۱۰ آین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها و مجاری آبی از اراضی مذکور بهره‌برداری نمایند. درادامه شرایط استفاده و نوع کاربری‌های مورد تایید اعلام می‌گردد.

همانگونه که گفته شد به کمک نقشه‌های پهنه بندی سیالاب می‌توان مطابق گردش کار ارائه شده در بخش‌های قبلی بازه‌های آین را شناسایی نمود. با توجه به اینکه اکثر رودخانه‌های کشور خصوصاً در مناطق دارای تمکز جمعیت ساماندهی شده‌اند و یا به نوعی با ایجاد تاسیسات بالادستی آب تنظیم شده‌ای را در مجرای رودخانه هدایت می‌نمایند قاعدهاً ظرفیت آبگذری سیالاب‌ها در محدوده حد بستر سیالاب ۲۵ ساله در شرایط طبیعی دوره بازگشتی بیش از ۲۵ سال خواهد داشت. البته در مناطقی که ضوابط طراحی درستی در طراحی و اجرای ساماندهی رودخانه‌ها (خصوصاً در نواحی شهری) بکارگرفته نشده است گزارشاتی مبنی بر عدم امکان آبگذری حتی در سیالاب‌ها با دوره بازگشت‌های پایین تر نیز گزارش گردیده است. بنابراین برای تعیین نوع کاربری دسترسی به نقشه‌های پهنه بندی سیالاب به منظور تعیین وضعیت دوره بازگشت سیالاب عبوری در وضعیت موجود رودخانه ضروری می‌باشد. به منظور جلوگیری از توسعه تصرفات به حد بستر و حریم رودخانه پیشنهاد می‌گردد برنامه‌ریزی لازم برای شناسایی اراضی مستعد و مدیریت استقرار کاربری‌های مجاری به صورت متمرکز با هماهنگی شورای برنامه ریزی در هر استان صورت پذیرد تا ترجیحاً کاربری‌های سازگار با اکوسيستم رودخانه‌ها در مجاورت آن به صورت متمرکز مستقر گردد.

۱-۱۱-۲- تعیین ریسک سیلاب و نوع کاربری

همانگونه که گفته شد با کمک نقشه‌های پهنه‌بندی سیلاب می‌توان مشخص نمود محدوده مورد استعلام برای انعقاد قرارداد اجاره بستر در کدام پهنه و با چه ریسک سیلاب قرار گرفته است . به عنوان نمونه چنانچه محدوده مورد استعلام مطابق نقشه پهنه‌بندی بتواند به علت اجرای طرح های ساماندهی و ... سیلاب ۲۵ ساله را در داخل محدوده بستر طبیعی رودخانه عبور دهد پس کاربری کشاورزی از جمله آبری پروری امکان استقرار دارد و نیاز به عملیات ساماندهی مجدد (اجرا دیواره ماده ۱۰) نخواهد داشت ولیکن چنانچه در همین محل کاربری تفریحی بخواهد مستقر شود چون حداقل دوره بازگشت مورد نیاز در حدود ۵۰ سال می‌باشد لازم است دیواره ساماندهی به نحوی تقویت و یا اجرا گردد که در این محدوده سیلاب با دوره بازگشت ۵۰ سال بتواند از رودخانه عبور نماید. مطابق جدول ذیل می‌توان کاربری مورد انتظار را با توجه به دوره بازگشت سیلاب عبوری مطابق تعیین نمود. یعنی چنانچه رودخانه در شرایط موجود ظرفیت آبگذری سیلاب ۵۰ ساله را دارد کاربری‌های با دوره بازگشت تجاری، صنعتی، تفریحی و کشاورزی قابلیت استقرار دارند اما موافقت با آن نیازمند کنترل عوامل دیگری که در ادامه به آن اشاره گردیده است ولی کن چنانچه نیاز به عملیات ساماندهی باشد دوره بازگشت طراحی دیواره ساماندهی متاثر از نوع کاربری مورد انتظار و یا کاربری غالب در منطقه هر کدام که بیشتر باشد محاسبه خواهد شد. به عنوان مثال چنانچه کاربری مورد تقاضا نیازمند اجرای دیواره بازگشت سیلاب ۵۰ ساله باشد ولیکن کاربری غالب و مجاور محدوده کاربری مسکونی است دوره بازگشت طراحی باید ۱۰۰ سال در نظر گرفته شود.

دوره بازگشت پیشنهادی برای استقرار کاربری ؟

کشاورزی	تفریحی	صنعتی	تجاری	مسکونی		کاربری
				پر تراکم	کم تراکم	
۵-۲۵	۵۰-۱۰۰	۵۰-۱۰۰	۵۰-۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰	دوره بازگشت پیشنهادی

حد پایین دوره بازگشت طراحی سیلاب برای منطقه که خطر جانی وجود ندارد نظر کرفتنی شود.

توصیه می‌شود برای تعیین دقیق دوره بازگشت مبنای طراحی دیواره ساماندهی از راهنمای تعیین دوره بازگشت سیلاب طراحی برای کارهای مهندسی رودخانه (نشریه ۳۱۶) استفاده شود.

۱۱-۲-ع-کنترل شدت اثرآلودگی کاربری از جنبه تأثیرات کیفی وزیست محیطی به مثمر تعیین فاصله انتقال

به طور کلی انتظار می‌رود موافقت با استقرار کاربری‌های جدید در اراضی حاشیه رودخانه‌ها با رعایت مسائل زیست محیطی از منظر حفظ اکوسیستم منطقه و چشم اندازهای طبیعی و همچنین از منظر حفظ کیفیت آب به شدت مورد توجه قرار گیرد. بنابراین رعایت حریم کیفی و دستورالعمل مربوطه ضروری می‌باشد لذا به طور کلی منوط به احداث دیواره ساماندهی و تامین دوره بازگشت طراحی دیواره به تناسب نوع کاربری باید به منظور تامین فاصله از دیواره به تناسب نوع کاربری از دستورالعمل حریم کیفی استفاده نمود و از استقرار کاربری‌هایی با شدت اثر آلودگی زیاد و خیلی زیاد در اراضی بستر مشمول مواد ۸،۷ و ۱۰ خودداری گردد. شدت اثر کاربری‌ها در جدول زیر درج گردیده است. ضمناً استقرار هرنوع کاربری مستلزم اخذ مجوز از سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود.

ارزیابی درجه ایمنی کاربری با محفل

شدت اثرآلودگی	نوع کاربری		رویت	
خیلی زیاد	سنگی	آبی	کشاورزی	
متوسط	مردن			
کم	دیم	شهری	مکونی و تبدیل	
زیاد	روستایی			
متوسط	گروه صنعتی افت	صنعتی	تماسیات زیربنایی	
کم	گروه صنعتی ب			
متوسط	گروه صنعتی ت			
زیاد	گروه صنعتی د			
-	گروه صنعتی دو			
-	گروه صنعتی د	کروه	تغییری و تزریقی	
متوسط	۱			
کم	۲	کترسی		
کم	۳	مکران		
متوسط	۴		تغییری و تزریقی	
متوسط	۵			

د مناطق شهری و روستایی که سیم جمع آوری فاضلاب به صورت مجدد می‌باشد می‌توان شدت اثرآلودگی ناشی از استمرار کاربری با هی مکونی را یک درجه کاهش داد.

ضمناً اگر د مناطق شهری یا روستایی طرح های تفصیلی و ملحوظی قبل از ابلاغ دستورالعمل حریم کیفی مصوب شده باشد قاعده ای از این قاعده مشتبه خواهد بود.

۲-۱۱-۴- توجیه انطباق نوع کاربری درمحدوده شهری با طرح های تفصیلی و در روستا طرح های هدی روستا

باتوجه به اینکه بررسی و تصویب طرح های تفصیلی شهری و تغییرات آن ها در هر استان به وسیله کمیسیون ماده ۵ قانون تاسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران صورت می پذیرد موافقت با استقرار هر نوع کاربری منوط به اخذ متولیان امر در مناطق شهری و روستایی خواهد بود و در سایر مناطق نیز اخذ هرگونه مجوز تغییر کاربری از مراجع ذیربط توسط مقاضی باید صورت پذیرد.

۲-۱۱-۴- رعایت ضوابط استقرار صنایع

ضوابط مد نظر سازمان حفاظت محیط زیست در موافقت با هرگونه کاربری خصوصاً مطابق ضوابط ابلاغی باید مد نظر قرار گیرد. به عنوان مثال کاربری های صنایع براساس نوع طبقات خود (الف تا و) محدودیت هایی برای استقرار در مناطق مسکونی، درمانی، مجاری آبی، تاسیسات ، مراکز نظامی و ... دارند که باید ملاک عمل قرار گیرد.(موضوع ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیت های تولیدی و اصلاحیه های آن مصوب سال ۱۳۹۰ هیات وزیران)

- صنایع گروه الف مجاز هستند تا درمناطق صنعتی یا تجاری داخل محدوده مصوب شهری استقرار یابند.

- صنایع گروه ب مجاز هستند تا داخل حریم زیست محیطی شهرها منوط به رعایت حداقل فاصله ۲۰۰ متر از مراکز مسکونی، درمانی و آموزشی و ۱۰۰ متر از مراکز نظامی و انتظامی با رعایت حریم رودخانه و قنوات دایر گردند.

۵-۱۱-۲-ع-اهم موضوعات فنی قابل بررسی قبل از صدور بجز برهه برداری از اراضی بستر جاری آبی

به طور کلی بررسی موارد ذیل در خصوص هر نوع مجوزی توصیه می گردد.

- تعیین دوره بازگشت سیلاب عبوری از محدوده مورد نظر در شرایط موجود با کلیه عوارض طبیعی و غیرطبیعی، تاسیسات آبی و ...
- الزام ارایه ییمه نامه مناسب با کاربری و ریسک سیلاب عبوری
- بررسی وضعیت مالکیت اراضی
- بررسی رعایت اولویت مجاورین
- تاثیر کاربری مورد نظر بر کیفیت منابع آب در محدوده طرح، بالادست و پایین دست شاعع تاثیر و تبعات فنی و حقوقی ناشی از آن
- بررسی زمان تمرکز حوضه آبریز از حیث امکان تخلیه اراضی سیلراه از خطر سیل و خطرات جانی و مالی گزارش شده در منطقه
- بررسی تاثیر تغییرات مورد نظر بر افزایش تراز سیلاب و چگونگی عبور ایمن جریان سیلاب
- چگونگی تأثیر متقابل جریان و طرح بر مورفولوژی رودخانه
- درنظر گیری حریم مناسب برای استقرار کاربری ها خصوصاً در بازهایی که فرسایش پذیر هستند مشابه قوس های خارجی
- ارزیابی خسارات احتمالی ناشی از وقوع سیلاب
- تاثیر اقدامات حفاظتی و ساماندهی رودخانه در محدوده مورد نظر بر سایر تاسیسات موجود در مسیر رودخانه از جمله پل ها، بندهای انحرافی، دهانه های آبگیر و ...
- کنترل تغییرات کاربری اراضی بستر از حیث انطباق با اهداف طرح های مطالعاتی و اجرایی شرکت های آب منطقه ای و سایر ارگان های متولی در کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت
- درنظر گیری حریم به عنوان فضای عبور و مرور کارشناسان شرکت های آب منطقه ای و ماشین آلات آنها برای انجام عملیات لاپرواپ و گشت زنی

۱-۵-۱۱-۲-ع-ضوابط حاکم بر صدور بجز درست غیرفعال رودخانه ها (ماده ۷)

- این نوع مجوزها معمولاً در مواردی صادر می گردد که رودخانه ها و یا مسیل ها در دشت سیلابی جریان دارند و عرض بستر به اندازه کافی بزرگ است.
- اطمینان از آبگذری سیلاب حداقل با دوره بازگشت ۵ سال
- عدم کاشت هرگونه درخت و یا غرس نهال
- جلوگیری از بکارگیری آفت کش ها، سموم و کودها خصوصاً در مجاورت رودخانه های تامین کننده آب شرب

- جلوگیری از حفر چاه در حد بسته رودخانه (لازم به ذکر است بهره برداری از چاههای دارای مجوز منوط به ایجاد ضوابط ماده ۱۰ میسر خواهد بود)

- در صورت بروز هرگونه خسارت ناشی از سیل و نظایر آن هیچگونه مسئولیتی بر عهده وزارت نیرو نخواهد بود.
- اجاره اراضی بسته رودخانه‌ها در بالادست سدها (تا محدوده شعاع تاثیر تغییر کیفیت آب) ممنوع است.
- با توجه به اینکه برداشت مصالح رودخانه‌ای از اراضی بسته رودخانه‌ها صورت می‌پذیرد می‌توان جهت امکان نظارت بهتر بر عملکرد این شرکت‌ها و جلوگیری از تردد آن‌ها در سایر قسمت‌های بسته رودخانه محدوده اراضی‌ای که جهت برداشت مستقیم در اختیار بهره برداران قرار می‌گیرد را در قالب اختیارات این ماده اجاره داد.

۵-۲-۶- ضوابط حاکم بر صدور مجوز استفاده از بسته مرده و مازاد رودخانه‌ها

✓ استفاده از بسته مرده و رودخانه‌ها (ماده ۸)

- اراضی بسته مرده رودخانه‌ها اراضی هستند که مطابق قانون صرفاً برای طرح‌های آب و برق قابل استفاده می‌باشند. بنابراین نوع کاربری مشمول این ماده مشخص است ولیکن دوره بازگشت مورد نیاز برای احداث دیواره ساماندهی تابع درجه اهمیت تاسیسات و میزان ریسک پذیری سیلاب آن‌ها خواهد بود.

- ارائه طرح توجیهی با رعایت ملاحظات فنی، زیست محیطی و حقوقی ضروری می‌باشد.
موافقت با این امر منوط به جانمایی طرح توسط متقاضی در نقشه حد بسته و حریم رودخانه و نحوه حفاظت، ساماندهی و کناره‌بندی رودخانه و تامین شرایط فنی مورد انتظار در جهت کاهش ریسک ناشی از خطرات سیلاب احتمالی می‌باشد.

✓ استفاده از اراضی مازاد رودخانه (ماده ۱۰ آیین نامه)

- در واگذاری این اراضی اولویت با مجاورین رودخانه است که شرکت آب منطقه‌ای باید قبل از هرگونه اقدامی این مهم را مورد رسیدگی قرار دهد. کسب استعلام کتبی از مجاورین رودخانه ضروری می‌باشد.

- چگونگی دیواره سازی و مشخصات فنی دیواره باید به دقت تعیین گردد.
خط اجرای پروژه بسیار حائز اهمیت است. باید مسیر دیواره سازی با اقدامات صورت گرفته در بالادست و پایین دست رودخانه همچومنی داشته باشد و مقطع جریان برای آبگذری سیلاب ایمن باشد.

- اجرای دیواره ساماندهی به نحویکه دبی با دوره بازگشت مناسب با نوع کاربری مورد انتظار و یا کاربری غالب منطقه هر کدام که بیشتر بود را عبور دهد.

- در نظر گرفتن ارتفاع آزاد مطابق جدول ذیل برای افزایش ضریب اطمینان آبگذری سیلاب (نشریه ۳۱۰)

ارتفاع آزاد موردنیاز در طراحی دیواره‌های سالمونی

بعضی از موارد ممکن برای ارتفاع آزاد موردنیاز در طراحی دیواره‌های سالمونی	ارتفاع آزاد (مترا)
بدون سیلاپ	عنوان آزاد
(مترا کمتر از بیش از ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متر)	۰/۶
۵۰۰ تا ۲۰۰	۰/۸
۲۰۰۰ تا ۵۰۰۰	۱
۵۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰	۱/۲
۱۰۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰	۱/۵
بیش از ۱۰۰۰۰	۲

- ایجاد هرگونه اعیانی صرفاً در تراز بالاتر از رقوم دایک میسر خواهد بود. بدینهی است ایجاد هرگونه اعیانی پایین تراز رقوم فوق صرفاً در قالب اجرای ستون مجاز خواهد بود.
- پیش بینی پیلوت و پارکینگ در طبقه همکف به منظور اطمینان از کاهش خطرات سیلاپ ناشی از وقوع سیلاپ با دوره بازگشت بالاتر ضروری می باشد.
- تاسیسات برقی و مکانیکی از امنیت کامل برخوردار باشند و کلید و پریزها در ارتفاع مناسب نصب گردند.
- سیستم جمع آوری فاضلاب و نصب تاسیسات مربوطه در متنهی الیه حد بستر اجرا گردد.
- استفاده از سیستم سپتیک تانک و ایمهوف تانک با بکارگیری چاه ها و یا ترانشه های جذبی در مناطقی که فاصله کف چاه یا ترانشه از سطح آب های زیرزمینی کمتر از ۳ متر باشد ممنوع است.(استاندارد خروجی فاضلاب ها)
- تاسیسات تصفیه فاضلاب بایستی به گونه‌ای طراحی، اجرا و بهره برداری گردد تا پیش بینی های لازم جهت به حداقل رساندن آلودگی در موقع اضطراری از قبیل شرایط آب و هوای نامناسب، قطع برق، نارسایی تجهیزات مکانیکی و ... فراهم گردد.(رعایت استاندارد خروجی فاضلاب ها)
- نصب سیستم هشدار آلودگی در مواردی که شبکه پایش کیفیت آب وجود ندارد و یا رودخانه ظرفیت پذیرش آلودگی را ندارد ضروری می باشد.

۳-۵-۲-۶- استفاده از بستر متروک مسیله (اده ۱۱)

بستر های متروک ها اراضی هستند که به علت تغییرات طبیعی و غیرطبیعی دیگر احتمال حدوث سیلاپ در آن مجاری وجود ندارد و عملاً در صورت عدم برنامه‌ریزی برای حفاظت از آن ها این اراضی مورد استفاده سودجویان قرار خواهد گرفت. چنانچه تنها به علت متروکه شدن مسیله بخش هایی از آن تصرف شده باشد و محدوده مجرای قابل تشخیص باشد این اراضی پتانسیل اجاره بستر را خواهند داشت و می‌توان مطابق روال گفته شده نسبت به اجاره آن

اقدام نمود . قاعده‌تاً برای تعیین کاربری این اراضی دیگر نیازی به کنترل آبگذاری سیالاب نمی باشد مضافاً اینکه چون این اراضی حريم ندارند نیازی به رعایت ضوابط حريم کیفی نخواهد بود. البته موافقت با هر نوع کاربری باید تابع ضوابط زیست محیطی و در قالب کاربری‌های مجاز مصوب در طرح‌های هادی و تفصیلی باشد.

لازم به ذکر است در این گونه مجاری عملاً به علت عدم جریان در مجرأ و توسعه تصرفات مشخص نمودن مسیر آبراهه به دشواری صورت می پذیرد.

لیکن چنانچه شاید صحرایی دال بر وجود سیل در منطقه شخص نباشد و به عبارتی اراضی شناسایی شده در نیش؛ در روی زین از حکم میل خارج شده و قابل شناسایی نباشد، پاچکویی به استعلامی که دارای استادمالکیت مستبری باشد می‌توان به شمرداری اعلام نمود این اراضی از حکم میل خارج کردیده وزارت نیرو اعلی برا آن ندارد.

۶-۱۱-۲-۱-تعیین مدت زمان انعقاد قرارداد

به طور کلی مدت زمان انعقاد قراردادهای اجاره بستر به صورت کوتاه مدت و یکساله می‌باشد اما از آنجاییکه در اثر اجرای ضوابط ماده ۸ و ماده ۱۰ بهره برداران جهت امکان بهره‌برداری از اراضی مازاد بستر متحمل صرف هزینه‌ای می‌گردد که بازگشت سرمایه آنان و اقتصادی نمودن طرح‌شان در مدت زمان یکسال را امکانپذیر نمی‌نمایند بنابراین تعیین مدت زمان قرارداد اجاره بستر نیازمند در نظر گرفتن پارامترهای ذیل می‌باشد:

۱-۱۱-۲-۱-تعیین دوره زمانی سودآوری

باتوجه به اینکه عموماً متقاضیان بهره برداری از بستر رودخانه‌ها سرمایه‌گذاری‌هایی را برای استقرار کاربری مورد نظرشان باید انجام دهند و عموماً باگرفتن وام و ... تا مدت زمانی طرح‌شان صرفه اقتصادی (سودآوری) نخواهد داشت تقاضای اجاره اراضی را برای مدت زمان طولانی (بیش از یکسال) می‌نمایند. بنابراین نتایج ارزیابی اقتصادی طرح برای محاسبه حداقل زمان نیازمند سودآوری حائز اهمیت می‌باشد. چنانچه در بازه انتخابی برای قرارداد اجاره بستر عملیات ساماندهی رودخانه صورت گرفته است و متقاضی نیازمند صرف هزینه جهت بهره برداری از اراضی نمی‌باشد مراقبت لازم صورت پذیرد تا این هزینه‌ها در تعیین دوره سود آوری طرح به عنوان منافع در نظر گرفته شود اما چنانچه هزینه ساماندهی با متقاضی باشد این هزینه‌ها باید در هزینه‌های طرح لحاظ گردد و قاعده‌تاً عمر اقتصادی نسبت به حالت قبل طولانی تر خواهد شد.

۲-۱۱-۲-۱-۱-بررسی وضعیت املاک توسعه‌ای منطقه‌ای جهت استفاده از اراضی مازاد رودخانه

به طور کلی انتظار می‌رود شرکت‌های آب منطقه‌ای پس از شناسایی اراضی مستعد آن بخش از اراضی را که برای فعالیت‌های عمرانی و توسعه‌ای و اجرای طرح‌های زیربنایی لازم می‌باشد را به صورت بلند مدت اجاره ندهند و مراقبت لازم صورت پذیرد به نحویکه تا قبل از خاتمه زمان قرارداد به آن اراضی نیازی نباشد.

باکنترل دوره زمانی سودآوری وحدات زمان امکان اجاره اراضی می‌توان مدت زمان قرارداد اجاره بستر را تبعیین نمود، البته توسيعی می‌کرد و مدت زمان انعقاد قرارداد اجاره بستر یکسال محدود گردد و در صورت رعایت قوانین، مقررات و تهدیات از سوی ستاد برای مراجعت شرکت‌های آب منطقه‌ای قرارداد قابل تید سالانه خواهد بود. انعقاد قرارداد با مدت زمان میش از یکسال تاخته. اسال با مجوزهای عامل شرکت مادر تخصصی و مازاد تا سقف ۳۰ سال با خدمت مجموع عمومی شرکت مرتبط خواهد بود.

۲-۱۲-ع اهم نکات فنی جهت صدور مجوز عبور خطوط انتقال نفت و گاز و ... (ماهه آمین نامه)

- تاسیسات انتقال نفت، گاز، آب و ... عبوری از کف رودخانه باید پایین تر از عمق فرسایش عمومی و در موقع ضرورت پایین تر از عمق فرسایش موضعی طراحی گردد.(حداقل یک متر پایین تر از عمق فرسایش)
- پرnomodن محل ترانشه با مصالح اولیه رودخانه‌ای به منظور جلوگیری از فرسایش موضعی با تراکم بالا
- الزام اجرای سازه‌های کف بند در بازه‌های فرسایشی
- در مورد خطوط انتقال هوایی حداقل ارتفاع خط انتقال از رقوم طبیعی زمین ۵ متر باشد و در صورت وجود دیواره در حاشیه بستر بالاتر از رقوم مذکور ارتفاع خط انتقال از دیواره بلندتر باشد.
- جنس خطوط انتقال کاملاً غیر قابل نفوذ بوده و با منابع آب سطحی و زیرزمینی تبادل جریان نداشته باشد.
- اتخاذ تمهیدات لازم برای کنترل نشت سیستم و ضرورت اخذ مجوز از سازمان حفاظت محیط زیست(شیرهای قطع و وصل جریان، خط انتقال جایگزین، ابزار کنترل افت فشار یا نشت سیستم و...)
- ورود خطوط انتقال به بستر حتی المقدور از محدوده حریم صورت پذیرد و رضایت صاحب حریم نیز اخذ گردد.
- عمق تاسیسات عبوری از حریم حداقل یک متر باشد
- نصب تابلو در دو ساحل رودخانه به منظور تشخیص مسیر جریان
- رعایت حداقل ارتفاع خطوط هوایی دکل فشار قوی بر اساس استانداردهای وزارت نیرو
- **نکات لازم الاجرا که توسط مجری طرح (یا نکار مبوط) باید رعایت گردد**
 - عدم حق ایجاد هرگونه اعیانی مانند اتاق کنترل، سایت نگهبانی در اراضی بستر و حریم رودخانه بدون هماهنگی
 - ارائه برنامه زمانبندی عملیات اجرا و نقشه های اجرایی
 - هماهنگی لازم در خصوص هرگونه انحراف جریان و کسب موافقت لازم
 - پذیرش مسئولیت خسارات ناشی از نشت جریان و آلودگی منابع آب و بروز سیلاب احتمالی از طریق سپردن اقرارنامه مبنی بر آگاهی نسبت به خطرات بالقوه و تعهد درمورد پذیرش هرگونه ضمان ناشی از عواقب آن
 - ارائه برنامه های پایش تاسیسات
 - حفاظت از رپرها و نشانه های مسیر عبور خط انتقال
 - جمع آوری کلیه تاسیسات از بستر رودخانه و اعاده به وضع سابق
 - ارائه نقشه های حین ساخت به شرکت
 - در طرح های عبوری از حریم اخذ مجوز صاحب حریم
 - ارائه تعهد نامه ثبتی مبنی بر رعایت موارد مذکور
- ✓ لازم به ذکر است صدور گزینه مجوز جهت عبور خطوط حامل مواد نفتی و آلینده از رودخانه‌ای تامین کننده آب شرب منوع می‌باشد.

۱۳-۲-۶-ع اهم نکات فنی جهت صدور مجوز ماده ۱۲ آمین نامه به مطور اجرای طرح های عمرانی

مطابق تبصره ۳ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب، ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه ها و انهر طبیعی و ... منوع است مگر با اجازه وزارت نیرو، بر اساس این ماده نیز کلیه شرکت ها، نهادها و موسسات دولتی و یا وابسته به دولت موظفند قبل از اجرای طرح های خود و صدور پروانه لازم حدود بستر و حریم رودخانه را استعلام نمایند. شرکت های آب منطقه ای و سازمان آب و برق خوزستان به عنوان نمایندگان قانونی وزارت نیرو در سطح کشور مسئول پاسخگویی به اینگونه تقاضاها هستند.

بنابراین در این بخش ضوابط فنی لازم جهت بررسی درخواست های احداث و ایجاد سازه های تقاطعی از جمله پل ها، دیواره های سیلbind به عنوان دو نمونه سازه تقاطعی و موازی ارائه گردیده است.

۱-۱۳-۲-ع سازه های تقاطعی

با توجه به تاثیر نامطلوب سازه های تقاطعی متوالی بر عبور جریان سیلاب و تغییر مورفولوژی رودخانه از صدور مجوز برای پل های اختصاصی متوالی تا حد امکان پرهیز گردد و حتی المقدور سازه های تقاطعی مورد نیاز در قالب پل های عمومی تعییه گردد

✓ مکان یابی مناسب سازه تقاطعی

- انتخاب محل سازه حتی المقدور باید در محل هایی باشد که نیاز به هزینه های ساماندهی نداشته باشد.
- مسیر اصلی آبراهه بر اساس نوع رفتار رودخانه و پایداری یا ناپایداری آن مشخص گردد.
- محل سازه طوری انتخاب شود که در آن مکان خط جریان در تالوگ بر محور سازه عمود باشد.
- برای جلوگیری از تغییر رژیم جریان حتی المقدور سازه ها در بازه های مستقیم اجرا گردد.
- در صورت اجرا برای احداث سازه ها در مئاندرها ترجیحاً محل سازه نقطه عطف قوس (پایان قوس خارجی و آغاز قوس داخلی) انتخاب گردد

✓ ظرفیت گذرنی جریان از سازه تقاطعی

در محاسبه دوره بازگشت سیل طراحی، مسائلی چون تلفات جانی و خسارت اقتصادی ناشی از شکست سازه لحاظ شده باشد و حداقل ظرفیت عبور دبی با دوره بازگشت ۲۵ سال را داشته باشد. البته لازم است دوره بازگشت سیلاب طراحی متناسب با کاربری مجاور آن و فن جدول ارائه شده در بخش ۱-۱۱-۶-۶ تعیین گردد و ارتفاع آزاد سازه جوابگوی گذرهای افزایش تراز سطح آب در بالادست، ناشی از عوامل مختلف از جمله تنگ شدن گی مجراء، انسداد دهانه و ... باشد.

✓ کنترل عنق فرسایش و آبستکنی موضعی دمحاورت پایه‌ای سازه

- در طراحی پایه‌ها میزان فرسایش بستر در اطراف سازه ناشی از آبستکنگی عمومی و موضعی باید محاسبه و کنترل گردد.
- تراز کف پایه پایین تر از حداکثر عمق آبستکنگی باشد.
- تراز بالای کلاهک فوقانی شمع‌ها حداکثر برابر بستر طبیعی رودخانه باشد.

✓ نحوه هدایت جریان به سمت سازه

- اطمینان از امکان هدایت مستقیم جریان به سمت سازه حائز اهمیت می‌باشد زیرا انحراف جریان و هدایت آن به پشت سازه موجب بروز خسارت خواهد گردید.
- عموماً در رودخانه‌هایی با پیچ و خم ناپایدار دیواره‌های هدایت باید به اندازه سه چهارم عرض آبراه به سمت بالادست و یک چهارم آن به سمت پایین دست امتداد داشته باشند.

✓ حفاظت موافق

- چنانچه سازه در بازه پایدار رودخانه ساخته نشود می‌باشد پیش‌بینی لازم برای کنترل فرسایش سواحل آبراهه در بالادست و پایین دست آن لحاظ گردد.

✓ نکات لازم الاجرا کم توسط مجری طرح (یا همان امن مبوط) باید رعایت گردد.

- عدم حق ایجاد هرگونه اعیانی مانند اتاق کنترل، سایت نگهبانی در اراضی بستر و حریم رودخانه بدون هماهنگی ارانه برنامه زمانبندی عملیات اجرا و نقشه‌های اجرایی
- هماهنگی لازم در خصوص هرگونه انحراف جریان و کسب موافقت لازم پذیرش مسئولیت خسارات ناشی از بروز سیلاب در زمان اجرا و بهره برداری
- ارائه برنامه و ساز و کار لایروبی در اطراف پایه‌های پل در زمان بهره برداری
- جمع آوری کلیه تاسیسات از بستر رودخانه و اعاده به وضع سابق ارائه نقشه‌های حین ساخت به شرکت
- اخذ مجوز صاحب حریم در طرح‌های عبوری از حریم
- ارائه تعهد نامه ثبتی مبنی بر رعایت موارد مذکور

۲-۱۳-۲-عسازه‌های مجازی و حاشیه‌ای (أنواع دیواره‌های سلیند، آنکرها و تاسیات جانبی)

۲-۱۳-۲-۱-عدیواره‌های سلیند

✓ خط پروژه

- اگر چنانچه متقاضی دیواره سیل بند را در حد بستر ۲۵ ساله بسازد با رعایت مسائل پایداری اجرای دیواره در یک طرف منوط به اینکه اراضی ساحل مجاور تحت تاثیر سیلا布 قرار نگیرند بلامانع خواهد بود.
- لیکن چنانچه خط پروژه را داخل حد بستر اجرا نماید در این صورت حفاظت دو طرف رودخانه ضروری می‌باشد. در این صورت تنگ شدنگی مجرأ نباید بستر فعال رودخانه را محدود نماید و دوره بازگشت میزان سیلا布 عبوری باید متناسب با دوره بازگشت کاربری‌های غالب در محدوده طرح و کاربری مورد تقاضا هر کدام بیشتر بود باشد.

✓ عمق پی سازه‌های مجازی

- عمق پی باید پایین‌تر از عمق فرسایش موضعی باشد.

✓ اعمال ابتدا و اتمام دیواره به تعلط پایدار

- جهت پیشگیری از انحراف سیل از بالادست و نفوذ به پشت دیواره و تخریب آن و همچنین پیشگیری از تغییر مسیر جریانات سیلا布 در پایین دست لازم است ابتدا و انتهای دیواره‌های سلیند به نقاط پایدار متکی و متصل گرددند. در صورت عدم وجود سازه پایدار یا سازند زمین‌شناسی دیواره سلیند در بالادست و پایین دست با طراحی دیواره‌های هادی به بستر قانونی متصل گردد.

✓ جنس مصالح دیواره

- جنس مصالح دیواره قاعده‌تاً تابع منابع قرضه و مصالح رایج منطقه، مسائل زیست محیطی و حفظ مناظر شهری و روستایی در مناطق جمعیتی خواهد بود.

۲-۱۳-۲-۲-عآنکرها و تاسیات جانبی

قبل از هرگونه اقدام اطمینان از امکان تخصیص آب و کنترل مجوز تخصیص صادره برای کاربری مورد نظر ضروری می‌باشد.

✓ مکان‌یابی مناسب برای آنکری

- قوس خارجی مناندرهای رودخانه‌ای (دو برابر عرض رودخانه پایین تر از محل تلاقی امتداد خط مرکز جریان با ساحل)
- در صورت اجبار به انتخاب بازه‌های مستقیم محل برداشت طوری انتخاب گردد که حداقل فاصله را باتalog رودخانه داشته

باشد.

- از تاسیسات ایستگاه در شاخه‌های فرعی رودخانه‌های شریانی، دلتای ورودی به مخازن سدها، محل تلاقی دو شاخه از رودخانه و جزایر رودخانه جلوگیری شود.
- جنس زمین در محل آبگیری از رودخانه از نظر زمین شناسی مستحکم باشد و فرسایش‌پذیر نباشد.

✓ زاویه ورود جریان

- زاویه آبگیری برای حداقل نمودن ورودی رسویات بین ۷۰ تا ۷۵ درجه با خط جریان توصیه شده است.

✓ مسیر مسیر جریان

- به منظور تثبیت مسیر جریان دیواره‌های رودخانه در بالادست و پایین دست محل آبگیری با سازه‌های حفاظتی مناسب محافظت شوند و برای جلوگیری از تغییر مسیر رودخانه در بالادست می‌توان از سازه‌های آبشکن در ساحل مقابل آبگیر به فاصله‌ای برابر عرض رودخانه اقدام نمود.

✓ میرکنات فنی موردنیاز

- از جانمایی تاسیسات ایستگاه پمپاژ در داخل حد بستر تا حد امکان خودداری گردد.
- جانمایی تاسیسات آبگیر و لوله مکش در بستر بلامانع است ولیکن تمهیدات لازم جهت جلوگیری از خسارت سیل باید رعایت گردد.

۲-۲-۶- انواع موافقت با مجوزهای حریم کمی و کیفی رودخانه

- مطابق قوانین اراضی حریم در مالکیت اشخاص می‌باشد و وزارت نیرو بر این اراضی حق ارتفاق دارد.
- ضرورت کسر اراضی حریم از اسناد مالکین به موجب بخشنامه معاون رئیس قوه قضائیه و رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور وجود ندارد ولیکن صرفاً مساحت و حدود کل ملک با قید مقدار حریم در اسناد مالکیت درج و مقدار حریم به عنوان حقوق ارتفاقی وزارت نیرو منظور می‌شود.
- ایجاد هر نوع اعیانی در حریم کمی رودخانه‌ها به گونه‌ای که مانع از عبور و مرور و دسترسی به رودخانه گردد و یا رودخانه را از نظر آبودگی تهدید نماید ممنوع است.
- استقرار هر نوع کاربری در حریم کیفی منوط به رعایت ضوابط مندرج در بند ۶-۲-۵ خواهد بود.
- لازم به ذکر است پس از اجرای دیواره ساماندهی و ایجاد شرایط ماده ۱۰ آیین‌نامه مربوط به بسترهای حریم رودخانه، حریم کمی و کیفی پس از دیواره ساماندهی اعمال خواهد شد.

۳-۶- حفاظت و پایش اراضی

شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان در راستای اجرای تکالیف قانونی در حفاظت از اراضی بسترهای رودخانه‌ها، سواحل و تالاب‌ها موظفند از منابع اعتباری طرح‌های تملک دارایی استانی و ملی نسبت به تشکیل گروه‌های گشت و بازرگانی اقدام نمایند. آنچه مسلم است کنترل گزارشات بازدید گروه‌های گشت و بازرگانی و همچنین نظارت بر عملکرد این گروه‌ها نیازمند تشکیل کمیته‌ای مرکب از مدیر امور یا رئیس شهرستان، کارشناس دفتر مهندسی رودخانه و کارشناس اکیپ گشت می‌باشد تا نسبت به تنظیم برنامه بازدید از منابع آب سطحی در بازه‌های دارای اولویت اقدام گردد سپس بر اساس نتایج گزارشات اقدامات لازم جهت برخورد با متصرفین صورت پذیرد.

۳-۷- نحوه عملکرد گروه‌های گشت و بازرگانی

به طور کلی برنامه عملکرد گروه‌های گشت و بازرگانی باید در سه محور زیر متمرکز گردد.

- پایش مستمر نقاطی که دارای سابقه اختهار بوده‌اند.

- پایش مرتب نقاطی از رودخانه که در قالب قرارداد اجاره بستر و اگذار گردیده است یا با برداشت مصالح رودخانه‌ای در آن نقاط موافقت گردیده است.

- برنامه ریزی برای پایش کلیه مجاری و منابع آب سطحی اعم از رودخانه، تالاب، انهر طبیعی، سواحل و ... به نحویکه دوره بازدید از بازه‌های دارای اولویت کوتاه‌تر و با دقیق بیشتری صورت پذیرد.

چنانچه عوامل مزاحمت دموده بسترهای رودخانه‌ای از ایجاد اعماقی، رودآلوگی به رودخانه و سایر مجاری آبی باشد ابتدا اخطاریهای لازم به مصرف اعلام می‌کردد سپس گروه گشت و بازرگانی از مرحله ثانی مصرف تازه رفع کامل تصرفات مطابق کردن کارمندرج دنبه ۴- عبارت پایش مقطعه مخلوق رفع مزاحمت و اجرای بحثه ۴ ماده ۲ قانون توسعه عالله آب اقسام می‌نماید.

۳-۸- تامین اعتبارات موردنیاز گروه‌های گشت و بازرگانی

در راستای اعمال سیاست‌های برون سپاری فعالیت‌ها، شرکت‌های آب منطقه‌ای می‌توانند کلیه فعالیت‌های حفاظت و کنترل حد بستر و حریم رودخانه‌ها، مسیلهای، آبرهه‌ها، انهر و را به شرکت‌های خصوصی واجد شرایط و ذیصلاح نیز و اگذار نمایند با توجه به عدم اختصاص ردیف اعتباری خاص برای تامین هزینه‌های گروه‌های گشت و بازرگانی لازم است تاحد امکان هزینه‌های مربوطه از محل اعتبارات طرح تعادل بخشی تامین گردد همچنین شرکت‌ها می‌توانند از محل درآمدهای حاصل از اجاره بستر نیز نسبت به تامین هزینه‌های مربوطه در این بخش اقدام نمایند.

۴-ع-آزادسازی و برخورد با متصرفین

مطابق تبصره ۴ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب، وزارت نیرو در صورتی که اعیانی‌های موجود در بستر و حریم انهر و رودخانه‌ها و کانال‌های عمومی و مسیل‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی را برای امور مربوط به آب یا برق مزاحمت تشخیص دهد به مالک یا متصرف اعلام خواهد کرد که ظرف مدت معینی در تخلیه و قلع اعیانی اقدام کند و در صورت استنکاف وزارت نیرو با اجازه و نظارت دادستان یا نماینده او اقدام به تخلیه و قلع خواهد کرد. خسارات به ترتیب مقرر در مواد ۴۳ و ۴۴ قانون مذکور تعیین و پرداخت می‌شود. (دخصوص چونکی تعیین تکمیل تصرفات واقع در حد برپهند ۱-۲-۳-۴-میدانی تسمیم کیری و تعیین تکمیل تصرفات واقع در حد برپهند مذکور جو شود) مطابق لایحه قانونی رفع تجاوزات از تاسیسات آب و برق کشور مصوب سال ۱۳۵۹، چنانچه در مسیر و حریم خطوط انتقال و توزیع نیروی برق و حریم کانال‌ها و انهر آبیاری احداث ساختمان یا درختکاری و هر نوع تصرف خلاف مقررات شده یا بشود سازمانهای آب و برق بر حسب مورد با اعطای مهلت مناسب با حضور نمایندگان دادستان مستحدثات غیر مجاز را قلع و رفع تجاوز خواهد نمود. شهربانی و ژاندارمری مکلفند که به تقاضای سازمانهای سازمانهای ذیربیط برای اعزام ماموران کافی و انجام وظیفه اقدام نمایند.

مطابق ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ نیز هر کس به وسیله صحنه سازی از قبیل پیکنی، دیوارکشی، تعییر حدفاصل، امحای مرز، کرت بندی، نهرکشی، حفرچاه، غرس اشجار و زراعت و امثال آن به تهیه آثار تصرف در اراضی مزروعی اعم ازکشت شده یا در آیش زراعی، جنگل‌ها و مراتع ملی شده، کوهستان‌ها، باغها، قلمستان‌ها، منابع آب، چشمه سارها، انهر طبیعی و پارک‌های ملی، تاسیسات کشاورزی و دامداری و دامپروری وکشت و صنعت و اراضی موات و بایر و سایر اراضی و املاک متعلق به دولت یا شرکت‌های وابسته به دولت یا شهرباری‌ها یا اوقاف و همچنین اراضی و املاک و موقوفات و محبوسات واثلات باقیه که برای مصارف عام الممنفعه اختصاص یافته یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور تصرف یا ذی حق معرفی کردن خود یا دیگری، مبادرت نماید یا بدون اجازه سازمان حفاظت محیط زیست یا مراجع ذیصلاح دیگر مبادرت به عملیاتی نماید که موجب تخرب محیط زیست و منابع طبیعی گردد یا اقدام به هرگونه تجاوز و تصرف عدوانی یا ایجاد مزاحمت با ممانعت از حق در موارد مذکور نماید به مجازات یک ماه تا یک سال حبس محکوم می‌شود. دادگاه موظف است حسب مورد رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق یا اعاده وضع به حال سابق نماید.

تبصره ۱- رسیدگی به جرائم فوق الذکر خارج از نوبت به عمل می‌آید و مقام قضایی با تنظیم صورتمجلس دستور متوقف ماندن عملیات متتجاوز را تا صدور حکم قطعی خواهد داد.

تبصره ۲- در صورتی که تعداد متهمنان سه نفر یا بیشتر باشند و قرائن قوی بر ارتکاب جرم موجود باشد قرار بازداشت صادر خواهد شد، مدعی می‌تواند تقاضای خلع ید و قلع بنا و اشجار ورفع آثار تجاوز را بنماید.

ضمناً توصیه می‌کرد از نظریت‌های قانونی شورای حافظت از منابع آب استان و شهرستان مکدر راستای حافظت از افعال مشکل کردیده است نیات استفاده صورت کیر و تاباچیت این شورا تعوان نسبت به تخریب تصرفات و برخورد با متصرفین و میده زمین خواری به نحو مقتضی مبارزه نمود.

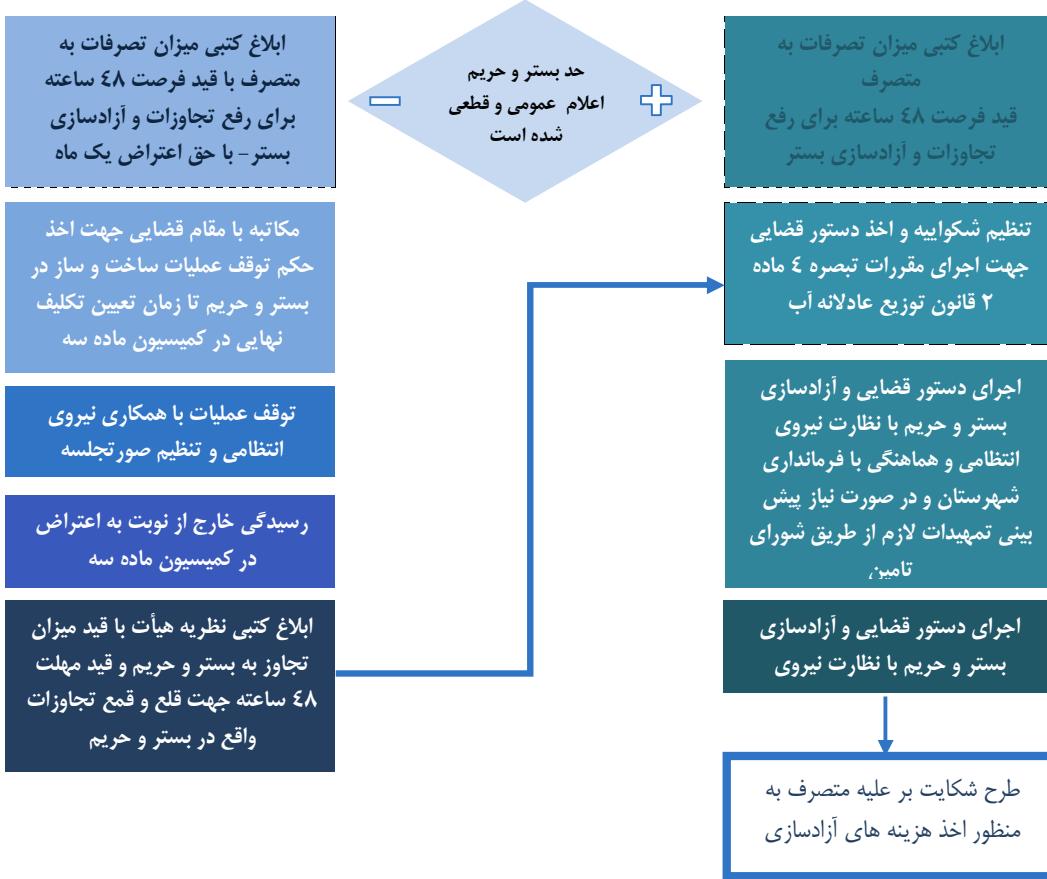
گردش کار قلع تصرفات واقع در اراضی بسته و حریم رودخانه

شناسایی تصرفات و صدور اختواریه جهت (پیوست شماره سه)

"توقف عملیات، رفع تصرف و مراجعته به امور آب مربوطه جهت ارائه مدارک در مهلت ۴۸ ساعت"

تکلیف پیگیری مکرر به گروه های گشت و بازرسی به منظور مراجعته حضوری متصرف تا حصول نتیجه قطعی

تشکیل پرونده بعد از مدت ۴۸ ساعت (در صورت مراجعته و یا عدم مراجعته متصرف)
با زدید فوری کارشناس، پیاده نمودن حدود بستر و حریم و مشخص نمودن میزان دقیق تجاوز

چنانچه تصرفات داخل محدوده حد بستر و حریم رودخانه موجب آنکه رودخانه کرده لازم است مرتب بجهت پیکری و برخورد قانونی به مراکز از نوع آنکه واردی به من آبی، نثارات وارد و سایر موارد تکمیلی به او از حفاظت محیط زیست شهرستان مبوط ارسال گرد و پیکری لازم برای برخورد با تخلف و نفع آنکه وصول نثارات مبوط صورت پذیرد.

۵-ع-آموزش و اطلاع رسانی

با توجه به نقش موثر آموزش و اطلاع رسانی در کاهش تصرفات به حدود بستر و حریم رودخانه‌ها این قسمت از کار در قالب دستورالعملی جداگانه تهیه شده است که به موازات ابلاغ این دستورالعمل ابلاغ خواهد شد.

۷- ارزیابی عملکرد شرکت‌ها

به طور کلی چنانچه در سیستم مدیریتی نظارت و کنترل صورت نپذیرد نمی‌توان انتظار سیستم پویا را داشت. سیستمی پویا است که عناصر آن به طور مدام مورد پایش و ارزیابی قرارگیرند.

بنابراین درنظر است در قالب دستورالعمل "ارزیابی عملکرد دفاتر مهندسی رودخانه و سواحل شرکت‌های آب منطقه‌ای" به طور شفاف مورد ارزیابی قرارگیرد.

بدینسان که کلیه شرکت‌های آب منطقه‌ای پس از ابلاغ پروژه‌های یازده‌گانه طرح بهبود مدیریت در رودخانه‌ها و سواحل کشور و ابلاغ سالانه طرحهای ملی و استانی مهندسی رودخانه و سواحل، عملکرد شش ماهه خود را در قالب چک لیست‌های مذکور برای دفتر مهندسی رودخانه و سواحل ارسال نموده و این دفتر پس از اخذ چک لیست‌ها، با بررسی اطلاعات ارسالی توسط شرکت‌های آب منطقه‌ای، به ارزیابی عملکرد ایشان در اجرای پروژه‌های طرح بهبود و اثرات مثبت و منفی آن خواهد پرداخت. قابل ذکر است که عملکرد کلیه شرکت‌ها بصورت شش ماهه در سایت دفتر مهندسی رودخانه‌ها و سواحل منتشر و مدیران ارشد وزارت نیرو از عملکرد مثبت و یا منفی بخش رودخانه‌ها و سواحل شرکت‌های آب منطقه‌ای مطلع خواهند شد.

۸- اسناد مرتبط

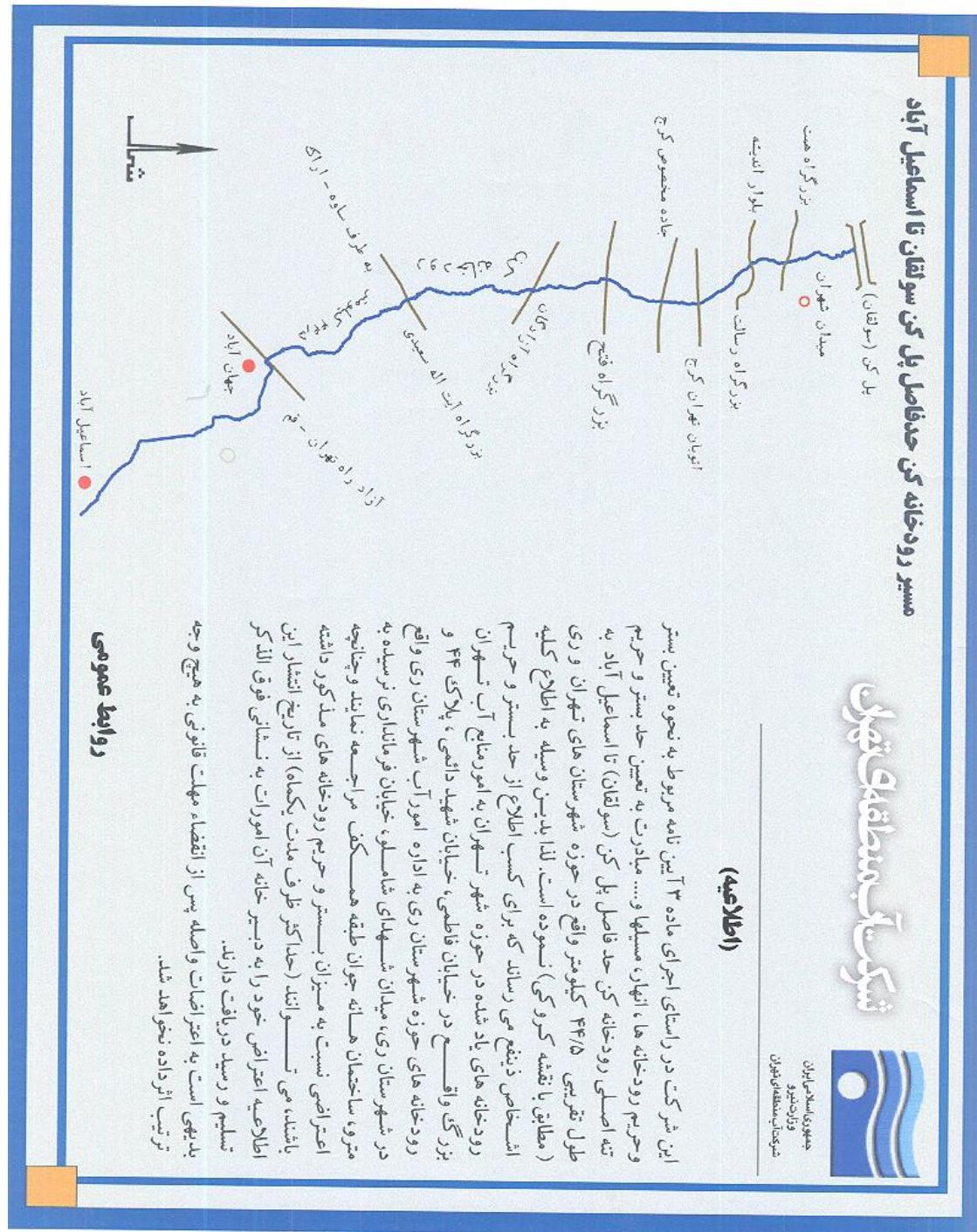
- قانون توزیع عادلانه آب (مصوب سال ۱۳۶۱).
- قانون تعاریف محدوده و حریم شهر رودخانه شرک و نحوه تعیین آن (مصوب سال ۱۳۸۴).
- آین نامه مربوط به بسترهای رودخانه، آنها، سیل ها و ... (مصوب سال ۱۳۷۹).
- اصلاحیه ند (خ) آین نامه مربوط به بسترهای رودخانه (مصوب سال ۱۳۸۲).
- راهنمای پهنبدی سیل و تعیین حد بسترهای رودخانه، نشریه شماره ۳۰۷، انتشارات معاونت برنامه ریزی و انتظام راهبردی ریاست جمهوری (مصوب سال ۱۳۸۴).
- ضوابط و مسیرهای استقرار واحد نهادهای صنعتی و تولیدی (مصوب ۱۳۹۰) و اصلاحیهای بعدی آن
- بخشنامه شماره ۱۵۷۷۱۵۸۳۲/۶۴/۳۳۶۵۷۷۱۵/۸۵ موخر ۱/۴ معاون رئیس قوه قضائیه و رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در خصوص عدم ضرورت کسر حریم کمی و کمی از اسناد مالکیت اشخاص
- بخشنامه شماره ۵۵۴۸۷/۱۰۰ موخر ۸/۲۳ د. خصوص ابلاغ قرارداد بهسان احراه بسترهای رودخانه
- بخشنامه شماره ۱۰۰/۷۳۲۴ موخر ۲/۸۹ د. خصوص نحوه انتساب و علکرد اعضا کمیون ماده سه
- دستورالعمل تعیین حریم کمی ابلاغی طی نامه شماره ۱۰۰/۳۱ موخر ۱۰/۲۹ و ۱۱/۲۴
- دستورالعمل تعیین حریم کمی ابلاغی طی نامه شماره ۷۰۰/۶۸۵۸۳ موخر ۸۹/۱۰/۲۹

۹- اعضا کمیه تدوین دستورالعمل

- شرکت مدیریت منابع آب: آقایان دکتر مدینان، ذوالحقاری، مهندس میدی و خانم مهندس جعفری
- شرکت آب مuttle ای تهران: آقایان مهندس فروغی، صفا، زکویی، غفاری، قربانی، کریم خانی، عابدی و آقای دکتر اسلامی زاده
- سازمان آب و برق خوزستان: آقای مهندس غیاثی
- شرکت آب مuttle ای آذربایجان شرقی: آقایان مهندس صاحبقرانی و آخوندزاده
- شرکت آب مuttle ای اصفهان: آقایان مهندس اسلامی و رسرو
- شرکت آب مuttle ای خراسان شمالی: آقای مهندس زلبدی
- شرکت آب مuttle ای گلستان: آقای مهندس شفیعی
- شرکت آب مuttle ای زنجان: آقای مهندس دامم

۱۰- پوست:^۱

۱۰- پوست پک- فرمت اعلام عمومی:

۱۰-۲-پیست دو- مارک موردنیاز جهت تصمیم کیری در خصوص استقرار کاربری با در اراضی بستر رودخانه هاد قاب قرارداد اجاره بستر:

شرکت مدیریت منابع آب ایران

شرکت آب منطقه‌ای

- میزان آبگذری سیلاب در مقطع موردنظر در شرایط فعلی رودخانه و با لحاظ تأسیسات آبی بالادست با دوره بازگشت سال و مقدار..... مترمکعب بر ثانیه است.
- رودخانه مورد استعلام تامین کننده آب شرب آب کشاورزی آب صنعتی است .
- رودخانه مورد استعلام در لیست رودخانه های حفاظت شده سازمان حفاظت محیط زیست می باشد نمی باشد .
- در بالادست محدوده مورد استعلام سد مخزنی----- قرار دارد که در دست ساخت بهره برداری می باشد.
- دی مینای تعیین بستر فعال رودخانه دارای دوره بازگشت سال و مقدار..... مترمکعب بر ثانیه است.
- در شرایط فعلی محدوده مورد استعلام رودخانه ساماندهی شده نشده است .
- عملیات ساماندهی رودخانه توسط شخص حقیقی حقوقی شهرداری شرکت آب منطقه‌ای انجام شده است.
- توضیحات تكمیلی.....
- دیواره ساماندهی سواحل چپ و راست رودخانه در محدوده مورد اجاره با سیلاب با دوره بازگشت سال و مقدار..... مترمکعب بر ثانیه طراحی شده و دارای ابعاد طول..... ، عرض..... و ارتفاع متر و جنس مصالح تشکیل دهنده آن می باشد.
- آبگیری به روش..... انجام و سازه آبگیر و تأسیسات جانی مشتمل بر بوده و سواحل رودخانه در بالادست و پایین دست محل آبگیری به شیوه ذیل محافظت می شود:
- مدت قرارداد اجاره بستر ماه ، نوع اراضی تحت اجاره مطابق ماده ۳ قرارداد اجاره بستر..... و نوع کاربری اراضی مطابق ماده ۵ قرارداد اجاره بستر می باشد.
- تمهیدات درنظر گرفته شده به منظور کاهش تأثیر کاربری موردنظر بر کیفیت منابع آب به شرح ذیل می باشد.
- آیا شرکت آب منطقه‌ای پیگیری قضایی جهت ابطال اسناد مالکیت اراضی موردنظر انجام داده است؟ بله خیر .

- آبدهی ۲۵ ساله مجرای مورد استعلام در شرایط طبیعی متر مکعب بر ثانیه می باشد.
- نحوه انجام مطالعات تعیین حد بستر و حریم رودخانه موردي سراسری بوده است.
- مطالعات سراسری تعیین حد بستر و حریم رودخانه توسط مهندسین مشاور در سال انجام و به تصویب دفتر فی شرکت رسیده نرسیده است .
- مقدار حریم کمی متر و مقدار حریم کمی برای کاربری مورد استعلام متر می باشد.
- کارشناس مطالعات حد بستر و حریم موردي آقا/خانم با سمت ، مدرک تحصیلی و شماره همراه می باشد.

شماره	✓	نوع مدرک
۱		<p>نقشه در فرمت dwg و شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> - سایت پلان و نحوه جانمایی طرح مزبور نسبت به حد بستر و حریم کمی و کیفی - حد بستر فعل رودخانه - ترسیم موقعیت دیواره ساماندهی و حریم مربوطه - جانمایی آبگیر و تأسیسات مربوطه - جانمایی محل تخلیه پساب و تأسیسات مربوطه - پلی گون کاربری اراضی در بالادست و پایین دست محدوده مورداجاره - موقعیت تأسیسات و سازه های طولی و عرضی موجود
۲		نتایج مطالعات هیدرولیک در قالب: ۱- پروفیل طولی جریان - ۲- تراز سطح آب و مقادیر سرعت جریان در مقاطع انتخابی (قبل و بعد از اجرای دیواره)
۳		مقطع دیواره ساماندهی
۴		پیوست دو قرارداد اجاره بستر: گزارش کارشناس مهندسی رودخانه
۵		پیوست سه قرارداد اجاره بستر: شرایط فنی قرارداد (مشخصات دیواره ساماندهی، آبگیر، تأسیسات جانبی، ادوات اندازه گیری و ...)
۶		گزارش توجیهی با کنترل دوره زمانی سودآوری و بر حسب سرمایه گذاری انجام شده (در صورتی که مدت قرارداد اجاره بیش از یک سال می باشد).
۷		نامه ارگان صادر کننده مجوز تغییر کاربری
۸		مجوز سازمان حفاظت محیط زیست
۹		سوابق ابطال استناد مالکیت اراضی موردنظر
۱۰		تأییدیه هیئت مدیره شرکت آب منطقه ای
۱۱		گزارش فنی و توجیهی شرکت آب منطقه ای در مورد ایجاد کاربری

۳- پیوست س- اخطاریه:

تاریخ:
شماره:
پیوست:

اخطاریه

وزارت نیرو
شرکت مدیریت منابع آب ایران
شرکت آب منطقه‌ای....

آقای:
موضوع:

برابر بازدید و گزارش کارشناس اعزامی شما بدون توجه به مفاد قانون توزیع عادلانه آب با خاکریزی/تخربی/پیکنی / احداث دیواره ساحلی در بستر و حریم رودخانه/نهر عمومی اقدام به تصرف بستر و حریم رودخانه/نهر عمومی نموده‌اید. با توجه به اینکه اراضی بستر رودخانه‌ها و انهر عمومی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و مسئولیت حفاظت از بر عهده شرکت آب منطقه‌ای به نمایندگی از وزارت نیرو می‌باشد، بدینوسیله به شما اعلام می‌گردد تا طرف مدت حداقل ۴۸ ساعت از ابلاغ این اخطاریه نسبت به توقف فعالیت‌های در حال اجرا و اعاده به وضع سابق اقدام نمایید.

در غیر این صورت این امور از طریق مراجع قانونی نسبت به احراق حقوق بیت‌المال و انفال اقدام خواهد نمود و هزینه‌های مربوطه به شرح ذیل را اخذ خواهد نمود:

- هزینه قلع تصرفات صورت گرفته در بسترهای رودخانه و اعاده به وضع سابق
- اجرت المثل(مال الاجاره) در زمان تصرف بستر
- خسارات واردہ بر منابع و تاسیسات آب